

VISPASAULES MIERA PIEKRITĒJU KONGRESA PASTĀVĪGĀS KOMITEJAS UZSAUKUMS

«Mēs prasām bez ierunām aizliegt atoma ieroci kā cilvēku iebaidīšanas un masveida iznīcināšanas ieroci.

Mēs prasām nodibināt stingru starptautisku kontroli par šī lēmuma izpildi.

Mēs uzskatām, ka valdība, kura pirmā pielietos pret jebkuru valsti atoma ieroci, izdarīs noziegumu pret cilvēci un ir uzlūkojama par kara noziedznieci.

Mēs aicinām visas pasaules visus labas gribas cilvēkus parakstīt šo uzsaukumu.»

AIZLIEGT!

Mēs gribam celt teatrus, rūpnīcas, ērtas mājas un gaišas skolas. Mēs gribam izdot grāmatas un stādīt dārzus. Mēs visu savu dzīvi gribam pārvēst, lai tajā cilvēkiem būtu viegli un skaisti dzīvot. Un mēs steigāmies, jo visu veikt, jo pārāk ilgu gadsimtu cilvēce dzīvojuši smagu un drūmu dzīvi. Tāpēc mēs gribam mieru.

Mēs ne tikai gribam mieru, bet arī darām visu, lai to nodrošinātu visā pasaulē. Katrs padomju cilvēks ir lepnis uz saviem zinātniekiem un zinātni, kas mūsu zemei devuši atomenerģiju. Neizsakāmi priecājamies mēs par to, ka šīs enerģijas neizmēriamie avoti būs taizā mūsu celtniecības rīcībā. Milioni padomju ļaužu apzinās: nu mēs varēsim vēl ātrāk un grandiozāk celt, ar plašu roku veidot un pārvēst dabu, ģeogrāfiju, klimatu.

Pirms pieciem gadiem vēl posījās karš mūsu zemē. Daudzi toreiz garus un smagus gadus cīnījās pret iebūcēju, kurš bija iedrošinājies traucēt mūsu jaunradī. Mēs zaudējam miljoniem labāko cilvēku. Drupās pārvērtās simtiem pilsetu, tūkstošiem uzņēmumu un rūpnīcu, desmitiem tūkstošiem apdzīvotu vietu. Miljoni šajos kara gados bija palikuši bez pajūtiem. Jā, mēs negribam karu!

Mēs negribam karu tāpēc, ka esam stipri, tāpēc, ka zinām, kur savus spēkus likt, kur un kā savas bagātības izmantot. Mēs cīnāmies par mieru, jo ceļam jaunu pasauli, veidojam jaunu cilvēku. Bet mēs zinām, ir miljardieru grupas viņpus okeāna un pie Temzas un Senas, kas nolād katru mūsu panākumu, kas zobus griež par katru mūsu jaunceltni, kas nīst katru mūsu jaunu dziesmu un jauniznākušo grāmatu.

Vipi nīst mieru, jo miera apstākļos vēl straujāk aug mūsu spēks. Vipi nīst mieru, jo tajā kā saules staros vēl spilgtāk redzams viņu sistēmas absurds un riebigums. Un lūk — jau piekto gadu pēc kara amerikāņu miljardieru saujiņa kā savērestības plānus pret mieru, drudzaini meklē sev sabiedrotus visās pasaulēs malās.

Bet pretim nelieļai archibagāto avānturistu saujiņai, kas, savus peļņas avotus un miljardus glābdami, grib asiņainā kara atvarā iegrūst visu pasauli, stāv miljoniem cilvēku, stāv miermīlīgās tautas, kas karu negrib.

Aizliegt atoma ieroci! Stingru starptautisku kontroli par to! Noziedzniece tā valdība, kura pirmā pielietos atoma ieroci! — tā pāri visai pasaulē skāņēja Vispasaules miera piekritēju kongresa Pastāvīgās komitejas Stokholmas uzsaukums, kas aicināja visus un visās pasaulēs malās parakstīties zem šiem vārdiem.

«Vašingtonā valda satraukums sakarā ar parakstu lavīnu zem Stokholmas uzsaukuma» — rakstīja nesen amerikāņu žurnāls «New Week». Jā, amerikāņu imperialistiem ir par ko uztraukties! Miljoniem cilvēku parakstās zem Stokholmas uzsaukuma. Visu zemeslodi aptvērusi šī tautu balsošana par mieru. Arvien jauni un jauni miljoni draudoši uzsauc kara kurinātājiem: aizliegt atoma ieroci! Aizliegt karu! Izbaidziet ieroci žvadžināšanu! Lai dzīvo miers!

Daudzā tautību un profesiju cilvēki sasauca pāri valstu robežām un vienotā frontē slejas pretī jauna kara kurinātājiem. Francūziete Raimonda Džena nogūlās uz sliekšņa, lai nelaišu cauri ešelonu ar tankiem, kas bija domāti Vjetnamas kara laukiem. Labākos amerikāņu dzelzniekus un rakstniekus sloca cietumos par to, ka viņi aicina tautu slēties pret jaunu karu, celties cīņā par mieru, pret Volstrita kapitāla citādēli. Itāliešu sievas badojas kopā ar saviem bērniem, bet palīdz saviem vīriem neizkraut kara ieroci, ko Itālijas kapitalistiem sūta amerikāņu miljoni. Pāri kontinentiem kā milzu lavīna veļas parakstīšanās zem Stokholmas uzsaukuma par atomkara aizliegšanu. Vairāk nekā simti miljoni ar saviem parakstiem lau ietieca kara kurinātāju seļās savu draudīgo «aizliegt!».

Un visi šie miljoni rod spēkus savai cīņai mūsu zemes varenībā, mūsu celtniecības panākumos. Socialisma valsts spēka nemītīgais pieaugums: ir kila šiem miljoniem, ka cīņa par mieru uzvarēs.

Katra padomju cilvēka labākās jūtas izteica PSRS Augstākās Padomes Pazinojumā teiktie vārdi:

«Pauzot padomju tautas nelokāmo miera gribu, PSRS Augstākā Padome paziņo, ka tā gatava sadarboties ar citu valstu likumdošanas organismiem, lai izstrādātu un veiktu pasākumus, kas nepieciešami Vispasaules miera piekritēju kongresa Pastāvīgās komitejas priekšlikuma realizēšanai.

PSRS Augstākā Padome ir pārliecināta, ka padomju valdība, kas konsekventi aizstāv mieru un sadarbību starp tautām, arī turpmāk stingri un neatlejdīgi realizēs šo politiku, kas cenšas panākt mierīgas un draudzīgas attiecības starp tautām, darīs visu vajadzīgo ar Apvienoto Nāciju Organizācijas starpniecību un izmantos visus citus ceļus, lai nodrošinātu vispārēju mieru un starptautisko drošību.

Reizē ar to PSRS Augstākā Padome izsaka pārliecību, ka miera piekritēju kustību un, pirmām kārtām, minēto Vispasaules miera piekritēju kongresa Pastāvīgās komitejas Stokholmas uzsaukumu vienprātīgi atbalstīs visa padomju tauta.»

29. jūnijā notika Miera aizstāvēšanas padomju komitejas plenums, kas pieņēma rezolūciju ar š. g. 30. jūnijā Padomju Savienībā uzsākt parakstu vākšanu Vispasaules miera piekritēju kongresa Pastāvīgās komitejas Stokholmas uzsaukumam par atomieroču aizliegšanu.

Vēl nebija izskanējuši rezolūcijas pēdējie vārdi, kad no mūsu zemes rūpnīcām un uzņēmumiem kolehoziem un padomju saimniecībām nāca oīmās ziņas par sapulcēm un mīlīnēm, kur padomju laudis izteica savu gatavību dubultot un trīskāršot pūles, lai padomju zemi padarītu vēl stiprāku, lai ar savu darbu, ar savu rūpnīcu un lauku uzviļas produkciju parakstītos zem atomkara aizlieguma.

Vai var būt šaubas, ka katrs padomju cilvēks parakstīs Stokholmas uzsaukumu? Taču katrs mūsu sastātnes balsts, katrs mūsu rūpnīcās un skolās iemūrētais ķieģelis, katra mūsu bērna smaids saka: aizliegt atomieročus, aizliegt atomkaru, neželot spēkus miera nodrošināšanai!

«Es griežos pie jums, sievietes, — teica tekstilfabrikas «Bol'evička» darbiniece b. Sloninska strādnieku mīlīnā, — es griežos pie jums kā māte, kuras bērns nespēja izciest kara grūtības. Es griežos pie jums kā sieva, kuras vīrs kritīs Lielajā Tēviņas karā. Es griežos pie jums kā meita, kuras vecāku nomicija fašisti. Dariet visu, lai neizceltos karš!»

«Mēs, universitātes studenti, parakstoties zem Stokholmas uzsaukuma, apliecināsim ne tikai to, ka mēs esam par mieru, bet arī to, ka mēs esam gatavi par šo mieru cīnīties jebkuros apstākļos,» — teica LVU ekonomiskās fakultātes students P. Guljāns.

Un tāda būs visu padomju cilvēku atbilde kara kurinātājiem! Kopā ar mums ir visa progresīvā cilvēce, kopā ar mums ir miera karognesējs un cilvēces gaišākais ģenījs — lielais Staļins!

Bet kur Staļins — tur uzvarā!

Literatūra un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIEKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRAKSTS

1950. G.

2. JULIJĀ

Nr. 27 (285)

Par parakstu vākšanu Padomju Savienībā Vispasaules miera piekritēju kongresa Pastāvīgās komitejas uzsaukumam par atomieroču aizliegšanu

Miera aizstāvēšanas padomju komitejas plenuma REZOLUCIJA

Miera aizstāvēšanas padomju komitejas plenums ar lielu apmierinātību atzīmē, ka padomju tauta uzņēmusi ar nedalītu piekrišanu PSRS Augstākās Padomes Pazinojumu sakarā ar Vispasaules miera piekritēju kongresa Pastāvīgās komitejas priekšlikumiem — aizliegt atomieročus, nodibināt stingru starptautisku kontroli par šā lēmuma izpildīšanu un pasludināt par kara noziedznieci to valdību, kas pirmā lietos šo agresīvas un cilvēku masveida iznīcināšanas ieroci.

PSRS Augstākā Padome izteica pārliecību, ka miera piekritēju kustību un, pirmām kārtām, minēto Vispasaules miera piekritēju kongresa Pastāvīgās komitejas Stokholmas uzsaukumu vienprātīgi atbalstīs visa padomju tauta.

Visas PSRS tautas vienmēr kvēli atbalstījušas un atbalsta miera piekritēju organizētās frontes pūlīnus miera labā pret jauna kara kurinātājiem. Viņās neželot spēkus,

lai nodrošinātu panākumus taisnīgai un cēlaiai cīņai par miera un tautu draudzības nostiprināšanu.

Miera aizstāvēšanas padomju komitejas plenums uzskata par nepieciešamu ar šā gada 30. jūnijā Padomju Savienībā uzsākt parakstu vākšanu Vispasaules miera piekritēju kongresa Pastāvīgās komitejas Stokholmas uzsaukumam par atomieroču aizliegšanu. Miera aizstāvēšanas padomju komitejas plenums aicina visus padomju laudis parakstīt šo uzsaukumu.

Miera aizstāvēšanas padomju komiteja, kuras vadībā notiks parakstu vākšana kampaņa, stingri pārliecināta, ka visi padomju laudis atsauksies šim aicinājumam.

Parakstīdami Stokholmas uzsaukumu, padomju laudis apliecinās savu uzticību mieram, savu gatavību nosargāt mieru visā pasaulē, savj vienību un saklautību ar dārgo bolševiku partiju, savu bezgalīgo uzticību lielam miera karognesējam — visu tautu vadonim biedram STALINAM.

MIERA AIZSTĀVĒŠANAS PADOMJU KOMITEJA

N. Tichonovs — Miera aizstāvēšanas padomju komitejas priekšsēdētājs, Padomju rakstnieku savienības ģenerālsekretāra vietnieks; S. Vavilovs — PSRS Zinātņu akadēmijas prezidents; A. Fadejevs — Padomju rakstnieku savienības ģenerālsekretārs; M. Solochovs — rakstnieks; N. Deržavins — akademiķis; V. Kuzņecovs — VACP priekšsēdētājs; N. Michailovs — VLKJS CK sekretārs; N. Popova — Padomju sieviešu antifāšistiskās komitejas priekšsēdētāja; A. Palladins — Ukrainas PSR Zinātņu akadēmijas prezidents; A. Korņeļuks — Ukrainas rakstnieku savienības priekšsēdētājs; A. Nesmejanovs — akademiķis, Maskavas universitātes rektors; A. Chorava — PSRS tautas mākslinieks; B. Grekovs — akademiķis; V. Vasiļevska — rakstniece; A. Isakjans — dzejnieks; Jakubš Kolass — rakstnieks; T. Lisenko — akademiķis; A. Oparins — akademiķis; N. Muscheļšvili — Gruzijas PSR Zinātņu akadēmijas prezidents; S. Mukanovs — Kazachijas rakstnieku savienības priekšsēdētājs; T. Sarimsakovs — Uzbekijas PSR Zinātņu akadēmijas prezidents; B. Kerbabaļevs — rakstnieks (Turkmenijas PSR); M. Ibragimovs — Azerbaidžānas rakstnieku savienības priekšsēdētājs; K. Šimonovs — rakstnieks; I. Erenburgs — rakstnieks; L. Leonovs — rakstnieks; P. Angelina — traktoristu brigādiere, Ukrainas PSR; I. Achunbaļevs — profesors, Kirgizijas medicīnas institūta direktors, medicīnas zinātņu doktors; A. Gundorovs — PSRS Slavu komitejas priekšsēdētājs; A. Seljanova — Saratovas apgabala VII Padomju kongresa vārdā nosauktā kolchoza kolchozniece, KPFSR Augstākās Padomes deputate; J. Matulis — Lietuvas PSR Zi-

nātņu akadēmijas prezidents; J. Peive — profesors, Latvijas lauksaimniecības akadēmijas rektors, akademiķis, Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas sekretārs; A. Jakobsone — dramaturģe (Igaunijas PSR); P. Prozorovs — Kirovas apgabala kolchoza «Krasnij Oktjabrj» priekšsēdētājs, Socialistiskā Darba Varonis; N. Čerkasovs — PSRS tautas mākslinieks (Leningrada); M. Tursun-Zade — rakstnieks (Tadžikijas PSR); L. Aleksandrovska — PSRS tautas māksliniece; N. Aničkovs — Medicīnisko zinātņu akadēmijas prezidents; A. Čutkicis — Krasnoholmas tekstilkombināta meistars, palīgs (Maskavas apgabals); Stalina premijas laureāts; I. Bobohodžajevs — Tadžikijas PSR nopelniem bagātais ārsts; K. Baiseitova — PSRS tautas māksliniece (Kazachija); N. Dimo — Lenina vārdā nosauktās Lauksaimniecības zinātņu akadēmijas loceklis lauksaimniecības zinātņu doktors (Moldavijā); T. Jeršova — VLKJS CK sekretāre; D. Korobkovs — Tulas depo mašīnists; J. Zavadskis — PSRS tautas mākslinieks, Maskavas padomes vārdā nosauktā teatra mākslinieciskais vadītājs; N. Zarjans — rakstnieks; S. Isanturajeva — Uzbekijas PSR tautas māksliniece; I. Kairovs — KPFSR Pedagoģisko zinātņu akadēmijas prezidents; A. Porozova — Gorkijas apgabala kolchoza «Avangard» posma vadītāja, Socialistiskā Darba Varone; D. Karņova — Kareļu-Somu PSR nopelniem bagātā skatuves māksliniece; F. Nasedkins — Padomju jaunatnes antifāšistiskā komiteja; L. Illičevs — «Pravdas» galvenā redaktora vietnieks; M. Kotovs — Miera aizstāvēšanas padomju komitejas

atbildīgais sekretārs, žurnālists; G. Leonidze — rakstnieks; K. Kuzņecova — VACP sekretāre; G. Dubinins — rūpnīcas «Krasnij Viborčec» iezīmētājs, Leningrada; G. Litovčenko — Ukrainas PSR Čeršonas apgabala Staļina vārdā nosauktā kolchoza priekšsēdētājs; A. Mordvinovs — PSRS Arhitektūras akadēmijas prezidents; G. Nepešovs — Vēstures zinātņu doktors, Aščabadas pedagoģiskā institūta katedras vadītājs; V. Kočemasovs — Padomju jaunatnes antifāšistiskās komitejas priekšsēdētājs; V. Pudovkins — kinorežisors; N. Rosijskis — rūpnīcas «Kalibr» meistars (Maskava); T. Sadikbekovs — rakstnieks, Kirgizijas PSR; E. Smilģis — PSRS tautas mākslinieks, Latvijas PSR Dailes teatra vadītājs; A. Surkovs — rakstnieks; J. Tarle — akademiķis; A. Timonens — Kareļu-Somu PSR Rakstnieku savienības priekšsēdētājs; M. Topčibaševs — Azerbaidžānas PSR Zinātņu akadēmijas īstenais loceklis; J. Chočols — Kijevas medicīnas institūta katedras vadītājs, profesors, medicīnas zinātņu doktors; M. Čiureļi — kinorežisors; D. Sostakovičs — komponists; N. Jarigina — Lielās Ivanovas manufaktūras aušanas meistare; A. Venclova — rakstnieks; Z. Gagarina — Sabiedrisko zinātņu akadēmijas rektora vietniece, Starptautiskās demokrātiskās sieviešu federācijas prezidija locekle; S. Gerasimovs — kinorežisors; M. Gorelovska — Centrālās patērētāju biedrību savienības valdes locekle; D. Zaslavskis — žurnālists; P. Kručepuks — rakstnieks (Moldavija); Nikolajs — Kruticu un Kolomnas metropolīts.

Stokholmas uzsaukuma parakstīšanai veltītajā Padomju Latvijas zinātnieku sapulcē. Tribinē ZA — akademiķis-sekretārs prof. J. Peive

A. Bites-uzn.

PAR MIERU, PRET KARU!

Miera piekritēji gūs pilnīgu un spožu uzvaru!

Valdis Lukss

NOST!

Nost,
atombumbas nost!
Mēs gribam mieram savu dzīvi post!
Mēs gribam art un sēt, un plaut,
un būvēt mašīnas.
Vai liels vai mazs —
mēs gribam visiem dzīvot laim.

Bet ja kāds karu grib,
lai mūsu acis kvēlā naidā zib,
lai visur padzīts, lieks
top kara noziedznieks!
Nost,
atombumbas nost!

Miers uzvarēs karu

Miers — kad nosaucam šo vārdu, mēs redzam zeltainas kolchozu druzas, augu pilnus dārzus, bērņus skolās, strādniekus pie mašīnām rūpnīcās, zinātniekus laboratorijās, Mēs dzirdam dziedam vijoli, redzam grāmatu lasītāju rokās, marmora izcirstu Raina tēlu, dzirdam varena kora šalkas. Miers ir darbs, nemitīga attīstība, Padomju Latvijas, visas mūsu lielās Dzimtenes, visas cilvēces uzplaukums. Miers ir dzīvība.

Kas ir tie, kas kāro dzīvības vietā nāvi, tīko postīt, graut, slepkavot, tīko iegāzt tiltu dzelmē, nodēzināt pilsētas, nokaut miljoniem lauku? Tie ir kapitalisti, monopoli kēniņi. Nāvi un postu viņi gan neilgojas sev, no citu nāves un posta viņi tīko sev labumus un varu, tumšu, asiņainu varu.

To viņi negūs, pasaules tautas neļaus naudas maišiem izraisīt jaunu un briesmīgu karu. Kā zvans dun pāri zemi zem miera saucienam.

Mēs esam laimīgi, ka dzīvojam Padomju Savienībā. Kas ar visu savu spēku un autoritāti stāv par mieru. Mēs vairs neesam sīka valstina. Ko ulmani varēja izlīdēt ārsmēs, mēs dzīvojam varenā saimē, kas sargā mūs no varmākām, par mums rūpējas lielais Stalins.

Lai ikviens Latvijas pilsonis iesaiņotās cīņā par mieru, — tas ir katrs patriots! Svētis un cildens vienākums. Lai rodas darbi literatūrā un mākslā, kas atmasko kara kuldītāju baigos nodomus, apvieno laudis cīņā par mieru. Miers uzvarēs karu.

J. Sudrabkalns,

LPSR tautas dziednieks, Staļina premijas laureats

Mūsu sirdis un darbs pieder mieram!

Miers — vārds, kas izsaka tik daudz! Vissaprotamāks, tuvāks un dārgāks šis vārds ir mums, socialistiskās Dzimtenes pilsoņiem, kas visā pilnībā sapņam miera augļus. Šis vārds mūsu sirdīs un epizīnā skan kā gaišu melodiju bagātā simfonijā, kurā saklausām mūsu bērnu laimīgās balsis, jaunatnes priecīgās dziesmas, visu mūsu cildenākas domas.

Mūsu sirdis un darbs pieder mieram, miera nosargāšanai visā pasaulē. To apliecina mūsu Padomju valsts vēsture: viens no pirmajiem padomju varas dekretiem bija dekrets par mieru. To apliecina visa Padomju valdības ārpolitika. Šobrīd to izsaka Miera aizstāvēšanas padomju komitejas plenuma rezolūcija ar aicinājumu visai padomju tautai parakstīt Pastāvīgās komitejas priekšlikumus.

Pievienojot arī savu parakstu visas progresīvās cilvēces kvēlākajai prasībai: «Mieru!» — padomju tauta kāpinās savu darba enerģiju, stiprinās mūsu valsts varenību, vēl jo cieņāk saliedēsies ap Staļina-Staļina partijas karogu.

Doma par mieru un cīņa pret jauna kara kurinātājiem levijas katrā mūsu jaunrades darbā.

Paslaik komponēju muziku dokumentālajai filmai «Padomju Latvija», kas veltīta mūsu republikas nodibināšanas 10. gadadienai. Tās saturs spīgti pauž Latvijas tautas nostāju miera cīņā un mūsu tautas vēlību saliedēties ar mūsu sirds dziesmām, kas izsaka arī manai muzikai.

Ar visu sirdsdedzi strādāju pie muzikālās balades «Staļinam» instrumentēšanas. Ar Staļina ģeniņu saistās visas darba lauku uzvaras, visas pasaules miera un demokrātijas cīņā cerības un pārliecība. Tādēļ pie šī darba strādāju ar vislielāko atbildības sajūtu.

Vistuvākajā laikā vēlos sākt komponēt jaunu simfoniju, kuras saturs būs veltīts cīņai par mieru. Šo temu savai nākamajai kompozīcijai iecerēju jau pērn. Tas, ka ar 30. jūniju Padomju Savienībā uzsāka parakstu vākšana Vispasaules miera piekritēju kongresa Pastāvīgās komitejas Stokholmas uzsaukumam, rosina un iedvesmo mani šo savu nodomu realizēt.

Miers uzvarēs karu!
Mūsu sirdis un darbs pieder mieram!

Adolfs Skulte, komponists,

Staļina premijas laureats

Angļu-amerikāņu imperialistisko agresiju ar Eiropas maršalzacību, visu fašistisko valdību pakļaušanu Amerikas dolara diktatam, ar drudžainu bruņošanu un jauna kara draudiem Padomju Savienībai, tautas demokrātijas zemēn un visai miera mīļtājam cilvēcei — ir izrādījušas kapitalistisko valstu miljardieru saulīnas paniskās bailes no nenovēršamās ekonomiskās krīzes un savu pašu darba lauku masu augošā nemiera pret nepanesamo ekspluatāciju.

Šī agresija patlaban izpaužas vēsturē vēl nepieredzētos apmēros, un veidos. Līdz šim amerikāņu monopolisti netiešā veidā, ar naudu un ieročiem, atbalstīja fašistiskās valdības cīņā pret tautu pašu zemēs un pret citām tautām paverdzinātās un izsūktās kolonijās. Patlaban Korejā amerikāņu un angļu tieši ieļaucas pilsonu karā, lai nelautu korejiešu tautai nodibināt vienību, savu demokrātisku iekārtu un iespēju mierīgam kultūras darbam. Tā ir atklāta pāreja no kara draudiem uz mēģinājumu piepildīt tos arī darbos. Šim pirmajam mēģinājumam, tāpat kā visiem nākamajiem, ja tādi rastos, ir jāsabrūk pret visu pasaules tautu miera gribu un miera sargātājiem tautu miljoniem.

Cīņa pret kara kurinātājiem ir sākusies jau tūlīn, līdz ko nepārprotami tika redzami Amerikas militāristu istie plāni, tā vērsās arvien lielākā plašumā un dziļumā. Pēdējie notikumi, bez šaubām, šo kustību spēji sacēls vēl straujākā un aizstākā virnī.

Visgrandiozākā manifestācija pret karu ir paraksti zem uzsaukuma, ko vienēja Miera piekritēju komiteja Pastāvīgās komitejas sesijā Stokholmā un kas prasa aizliegt atoma iero-

čus un atzīt par noziedznieku katru valdību, kura pirmā iesāktu lietot šos ieročus. Jau šī mēneša sākumā zem šī uzsaukuma bij parakstījušies vairāk nekā simti miljonu cilvēku, aiz kuriem stāv vismaz miljardus citu miera piekritēju, tā tad puse no visiem pasaules iedzīvotājiem.

Parakstu vākšanas kampaņai ir daudz svarīgāka nozīme, nekā tas dažam varētu likties. Patiesībā tā ir skate un pārbaude tiem spēkiem, kas ir gatavi stāties celā kara provocētājiem un viņu tīkām iegrūst tautas jaunā, tik necilvēcīgā slaktīnā, kāds vēl nekad nav pieredzēts. Tas ir sauciens organizēt tik cieši saliedētu miera sardzes fronti, ka pret to sašķīstu visi agresoru plāni un nodomi.

Kā zināms, parakstu kampaņu pavada kapitalistiskās valstu strādniecības aktīvie soļi kara plānu izjaukšanā un miera nodrošināšanā. Jau tagad amerikāņu kara materiālu transporta kustība uz maršalietām valstīm var notikties tikai ar lielām grūtībām — bet tas ir tikai pirmais pasākums strādnieku šķiras un demokrātijas cīņā pret imperialistiskajiem pasaules iekarotājiem un pavergotājiem.

Strādnieku rokās ir dzelzceļi, ostas, ieroču fabrikas un maizes deviļi lauki. Strādnieki pa deviņām desmitdaļām sastāda visas armijas, ko asinskārā plutokrātijā palabam grib mest savstarpējā iznīcināšanas slaktīnā. Ja strādnieku šķira un tai sekojošā demokrātijā visās zemēs teiks savu — nē, tad karš paliks tikai amerikāņu-angļu un tiem klausīgās, nodevīgās saulīnās tīkās, tad nekāda jauna pasaules kara nebūs. Tautu griba ir vislielākais nenobiedējamais un nesalaužamais spēks. Parakstu vākšana zem Stokholmas uzsaukuma ir šī spēka mo-

bilizācija drošai cīņai fronteī pret kara kurinātājiem un karu pašu.

Mūsu lielā Tēvijā, mūsu varenā Padomju Savienībā stāv šis miera frontes centrā un vada to. Viena saliedē ap sevi miera mīļtājas tautas un dod tām drosmi lielā cīņā par mieru, brīvību, cilvēcību un pašu dzīvību. Latvijā tauta, kas tik dziļi un cieši ieaugusi savas socialistiskās valsts organismā, zina savu vienākumu šai vēsturiskajā brīdī. No drausmīgiem vairākkārtīgiem piedzīvojumiem viņa zina arī to, ko nozīmē karš, tā sekas viņa ir izbaudījuši līdz padibeņu padibeņem.

Tagad, kad valdība un mūsu partija aicina mūs apliecināt savu miera gribu un parādīt savu gatavību stāvēt par mieru visā pasaulē, parakstot šo Stokholmas uzsaukumu — šis aicinājums skar atbalsojas mūsu pilsētās un laukos. Es esmu dziļi pārliecināts, ka Latvijā neradies neviens cilvēks, kas nesapratīs, ka parakstādamies viņš uzstājas par mieru sev, saviem bērniem, savai tautai un padomju valstii, par iespēju joprojām strādāt radošu darbu un veidot savu skaisto nākotni.

Mūsu Zinātņu akadēmijas darbinieku saime parakstījis ar lielu dedzību, zinādama, ka tikai mierē, nodrošināta iespēju veikt to, kas aizsāks institūtos, nēstniecības kabinetos un laboratorijās, lai mūsu zeme tiktu zinātnē un kultūrā vēl ziedošāka.

Un to viņa darīja dziļā pārliecībā, ka partijas un lielā miera sarda biedra Staļina vadībā visas pasaules miera piekritēju fronte gūs pilnīgu un spožu uzvaru!

Andrejs Uplis,

LPSR tautas rakstnieks, Staļina premijas laureats

Un viss, ko mēs ceļam, un viss, ko mēs darām, Ir ziedoņums Dzimtenes godam un svaram!

Manā dzīvē lielākais notikums, dzīlākais pārdzīvojums bija nule notikusi PERS Augstākās Padomes sesija Maskavā, kuras sēdēs kā deputats visā spēkā konkrēti izjutu mūsu socialistiskās Dzimtenes, mūsu padomju tautas dzīves un darbu varenību. Kremļa pils Lielajā zālē Padomes sēdēs, kurās piedalījās lielais Staļins un viņa uzticamie cīņu biedri, pieņēma Padomju valsts budžetu, kas iezīmē un nodrošina mūsu saimniecības un kultūras dzīves tālāku milzīgu uzplaukumu.

Noslēguma sēdē deputata V. Kuzņecova ziņojums par Vispasaules miera piekritēju kongresa Pastāvīgās komitejas delegācijas pieņemšanu PERS Augstākajā Padomē, deputatu A. Korneičuka, A. Abzalones-Saksas, N. Tichonova un citu runas izteica visas pa-

domju tautas vienoto gribu aizstāvēt mieru, cīnīties par miera lietu, pret imperialistiskajiem reakcijas spēkiem, jauna kara kurinātājiem. Ka tas tā, spīgti apliecina Stokholmas uzsaukuma parakstīšana, kas sākusies visās mūsu Dzimtenes malās.

Maskavā pārliecinājos, ka kopā ar visu tautu cīņā par mieru un demokrātijai, pret kara agresoru psiholoģijai aktīvi ar savu daiļrādī piedalās literatūras, mākslas un kultūras darbinieki.

No viņiem jāņem paraugs arī mums. Manā daiļradē šo svarīgo temu gribu skaņu valodā pasacīt savā simfoniskajā tēlojumā «Dzimtene», kuru komponēju, tautas dziednieka Jāņa Sudrabkalna dzejoļa «Dzimtene» patriotiskā teksta ierosināts.

bilizācija drošai cīņai fronteī pret kara kurinātājiem un karu pašu.

Mūsu lielā Tēvijā, mūsu varenā Padomju Savienībā stāv šis miera frontes centrā un vada to. Viena saliedē ap sevi miera mīļtājas tautas un dod tām drosmi lielā cīņā par mieru, brīvību, cilvēcību un pašu dzīvību. Latvijā tauta, kas tik dziļi un cieši ieaugusi savas socialistiskās valsts organismā, zina savu vienākumu šai vēsturiskajā brīdī. No drausmīgiem vairākkārtīgiem piedzīvojumiem viņa zina arī to, ko nozīmē karš, tā sekas viņa ir izbaudījuši līdz padibeņu padibeņem.

Tagad, kad valdība un mūsu partija aicina mūs apliecināt savu miera gribu un parādīt savu gatavību stāvēt par mieru visā pasaulē, parakstot šo Stokholmas uzsaukumu — šis aicinājums skar atbalsojas mūsu pilsētās un laukos. Es esmu dziļi pārliecināts, ka Latvijā neradies neviens cilvēks, kas nesapratīs, ka parakstādamies viņš uzstājas par mieru sev, saviem bērniem, savai tautai un padomju valstii, par iespēju joprojām strādāt radošu darbu un veidot savu skaisto nākotni.

Mūsu Zinātņu akadēmijas darbinieku saime parakstījis ar lielu dedzību, zinādama, ka tikai mierē, nodrošināta iespēju veikt to, kas aizsāks institūtos, nēstniecības kabinetos un laboratorijās, lai mūsu zeme tiktu zinātnē un kultūrā vēl ziedošāka.

Un to viņa darīja dziļā pārliecībā, ka partijas un lielā miera sarda biedra Staļina vadībā visas pasaules miera piekritēju fronte gūs pilnīgu un spožu uzvaru!

Andrejs Uplis,

LPSR tautas rakstnieks, Staļina premijas laureats

Miera celtnei jābūt visstiprākajai pasaulē

Saīs dienās ikviens no mums, savā darba vietā strādādam, domās vērs skatienu uz to celtni, kam pieasistīta visas pasaules uzmanība. Tā ir miera celtnē, kuras izveidošana un nostabilizēšana savu roku pieliek ikkatrs, kam dārga cilvēces attīstība un augšupeja. Mēs, arhitekti, šās celtnes pastāvēšanā saskatām garantiju, ka veselās, nesatricētais palīks mūsu radītās ēkas un pieminekļi. Mēs skaidri saprotam, ka skaistās pilsēti un lauku apmetnes, kas tapušas vai pašreiz top mūsu dzimtenē, var dažos mirkļos pārvērsties drupas, ja tos skar drausmīgākais iznīcības ierocis — atombumba.

Tāpēc mēs kā viens parakstām savus vārdus zem Stokholmas aicinājuma. Ar to mēs ieliekam savu ķieģeli dižajā miera celtņā. Ar to mēs sargājam savas zemes dārgumus — lielo meistarū pirms gadu simtiem darinātās celtnes līdz ar tām, kas pacēlušās socialistiskās iekārtas pastāvēšanas laikā. Vai kāds aizmirsīs tās briesmas, ko mums sagādāja iepriekšējais, šausmīgākais no visiem cilvēces vēsturē pieredzētiem kariem? Padomju lauku ēkaiļs rokas novākušas drupas un gruvešus, daudz košu māju jau pacēlušās sapostīto vietā, bet bieži vien, pa dzimto zemi staļģojot, atminā nāk agrākie celtniecības pieminekļi,

kurus nebūtībā aizraidīja vandaļu rokas.

Taisnība — padomju cilvēka darba spējas ir neizmērojamas, mēs varam visu, visu atjaunot, uzcelt vēl lepnāku un krāšņāku. Bet, par šīm spējām pārliecināti būdami, nedrīkstam ļaut apdraudēt esošo.

Mēs sargāsim un nosargāsim miera celtni. Mūsu paraksti zem Stokholmas aicinājuma ir skaidrākā atbilde kara kurinātājiem: viņi nevarēs ar to nerēķināties. Ja miera celtnē pastāvēs, tad pastāvēs arī pārējās celtnes mūsu zemē. Tām pievienosies daudz daudz jaunu, vienmēr ziedošāka un laimīgāka klūs mūsu brīvā dzīve.

Jānis Ivanovs,

komponists, Staļina premijas laureats

„BOĻŠEVIČKAS“ SAPULCĒ, kas bija veltīta Stokholmas Uzsaukuma parakstīšanai

Jānis Grots

Lielā zālē, piektā stāvā,
Daudzi logi sauli lej,
Kad eaur siltiem stikliem raugos,
Redzu pāri istālei

Rīgas panoramu plašu
Zaļu dārzu krāšņumā,
Koku galus, namu torņus
Spīrgtu vēju šalkovā.

Redzu dūmu varavīkšas
Pāri daudzām rūpnīcām,
Dairdu mašīnas un kalves,
Saku sirdij: — ej pie tām!

Auž un kaļ tur mieru, dzīvi, —
Goda un slava rokām tām,
Kaļ un auž kas mūsu dzīvei
Rotas dienām nākamām.

Tā es priecīgs pārsīdēju
Pāri Rīgas istālei,
Priecīgs mirkļus saskaitīju, —
Laiks driz sākties sapulcē!

Nāks driz «Boļševičkas» laudis
Savu miera gribu teikt,
Teikt pret tiem, kas kara draudus
Bazunē un negrib beigt.

Lielā zālē, piektā stāvā,
Daudzi logi sauli lej,
Cauri siltiem stikliem raugos
Pāri Rīgas istālei.

Bet zem piektā stāva zāles,
Kur ir plašu telpu daudz,
Dun vēl soļi, skraida rokas,
Spoles sib un stelles klauz.

Kokvilnas un līnu lauki,
Kas aug lieli kolchozos,
Mūsu rokās, spalēs, stellās,
Uzzied skaistos audumos.

Pākāji rima spoļu zība,
Stelles sāka atpūsties,
Sāka lielā gaišā zālē
Darba laudis pulcēties.

Lielā zālē, piektā stāvā,
Tur, kur logi sauli lej,
Nāca «Boļševičkas» laudis,
Kas grib mieru pasaulei.

Kvālus drošus vārdus sāka
Vērpēja un audēja,
Māte, kas tāpat kā daudzās,
Karā bērņus zaudēja.

Balsi cietā runā meistars:
— Katrai dzīvībai ir balsts,
Ja tai mīļa, kaut no tēlēm,
Mūsu zeme, tauta, valsts.

Visos strāvo vienas domas —
Mieru nesatrieks nekās,
Jo it visu zemju tautas
Miera frontē saliedējas.

Jauna kara tīkotājiem
Varam teikt bez terunām:
— Nebaida mūs atombumbas, —
Nelausim mēs nokrist tām.

Beidzas sapulce. Un visi
Savus parakstus iet dot,
Ka tie uzticīgi kalpos,
Tautu mieru sargājot.

Arina no lielās, gaišās zāles,
Agrina kur saule aust,
Gāja «Boļševičkas» laudis
Mieram dzīvot, vērpēt un aust.

Atkal darbā visi gāja
Miera frontē tālāk paust,
Lai var sudrabotos audos
Zelta metus dzīvei aust.

Prof. E. Stālbergs

ANDRIS VEJĀNS Kolchoznieka aicinājums

Pār druvām bālē rieta kvēls,
Pēc siena plaujas mājās esmu.
Tik liegi dus mans mazais dēls,
Uz vaiga jūtu elpas dvesmu.

Tam gaišā sapnī plaksti trīs,
Un laimes smaidā staro lūpas.
Tā mūsu miera dienas vis,
Tā šūpli miera naktis šūpos.

Viņš jaunām sētām līdzi augs,
Ar puķēm košām ziedēs brīvi.
Pret atombumbas nāvi, draugs,
Mēs nosargāsim savu dzīvi!

Lai sappus piepildīt bērns spēj,
Lai mūsu darbs rit miera rakstā,
Pret tiem, kas kara draudus sēj,
Par mieru — savus vārdus rakstām!

Nevienam neizjaukt mūsu jaunās dzīves celtniecību

Kopā ar visu padomju tautu brālīgo saimi latviešu tauta ceļ savu jauno, laimīgo dzīvi. Arvien varenākas aug mūsu rūpnīcas, arvien bagātākas zēl mūsu kolchozu druzas, Padomju valsts izdod milzu līdzekļus, lai arvien krāšņāka plauktu mūsu teatra māksla, literatūra, muzika, glezniecība. Septiņjūdžu soļiem uz priekšu šteidz progresīvā padomju zinātne. Padomju cilvēka dzīve diendienā kļūst skaistāka, bagātāka, pilnvērtīgāka.

Mēs ļoti labi zinām, ka pasaulē vēl ir ļaudis, kam nepatīk mūsu panākumi, ko satricina mūsu milzīgā darba uzvaras. Tie ir Volstrita monopoliisti, Vašingtonas imperialisti un viņu ķēdes suni maršalietajā Eiropā, kas mūsu dzīves uzplaukumā saskata savu bojā eju. Tādēļ viņi, nevaļroties no visnekaunīgākajiem līdzekļiem, cenšas ielenkt mūsu socialistisko Dzimteni, graut mūsu celtniecību, traucēt mūsu gaitu uz priekšu. Tādēļ viņi, negūdami nekādā panākumā ar «aukstā kara» un «totalās diplomātijas» metodēm, pāriet uz praktiskām avantūrām. Visas pasaules godīgajiem, progresīvajiem cilvēkiem tas nosprauz uzdevumu pastiprināt cīņu par mieru, pret karu, izjaukt tautu labklājības un kultūras kapraču nekārtīgos nodomus.

Visas pasaules progresīvie cilvēki ir atzinuši, ka mieru var un vajaga nosargāt. Vajadzīga tikai visu miera piekritēju apņēmība, kopīga rīcība, izpratne par katru atsevišķa cilvēka atbildību tautas un visas cilvēces likteņu izšķiršanā.

Es aicinu katru Padomju Latvijas pilsoni parakstīt Vispasaules miera piekritēju kongresa Pastāvīgās komitejas uzsaukumu. Nedrīkst būt neviena cilvēka, kas atrautos no šā goda pienākuma pildīšanas.

Parakstīdami Pastāvīgās komitejas uzsaukumu, mēs apliecinām savu gatavību visus spēkus atdot miera nosargāšanai, visu savu darbu rūpnīcās, kolchozos, uzņēmumos, skolās, institūtos, teātros veltīt socialistiskās Dzimtenes varenības stiprināšanai, jo padomju zemes varenība ir visdrošākais miera garants. Parakstīdami Pastāvīgās komitejas aicinājumu, mēs demonstrējam savu saliedētību ap boļševiku partiju un dižāko cilvēces progresa un miera cīnītāju — biedru Staļinu.

Padomju Savienības vadītā visas pasaules progresīvo spēku fronte ir neuzvarama. Nevienam neizjaukt mūsu jaunās dzīves celtniecību, nevienam neapurtēt mūsu gaitu uz priekšu!

Alfreds Amānis-Briedītis,
LPSR tautas mākslinieks,
Staļina premijas laureats

Imperialisma zvērs alkst cilvēku asiņu, lai kaut uz brīdi attālinātu savu bojā ejas stundu. No kara draudiem, no ieroču žvadžināšanas un ilku klabināšanas tas jau pārgājis pie darbiem un uzbrucis mierīgajai Korejas tautai. Tas labprāt būtu ar mieru visu pasauli nosliecināt asinīs, sadragāt ar atoma bumbu, saindēt ar mēra bacilēm, lai tikai pēc iespējas ilgāk noturētos uz vēstures skatuves. Bet imperialistu plāni sabrūk viens pēc otra tautas spēka priekšā. Nav varenāka spēka par to spēku, kas piemīt tautai. Tā visā pasaulē ir teikusi savu vārdu. Tā stāv par mieru. Miljoni un atkal miljoni paraksta Stokholmas aicinājumu. Tā ir varena balss, kas aptver visu zemeslodi, un tā sauc: Mieru visai pasaulei!

Biedri, mēs dzīvojam skaistajā un varenajā Padomju valstī. Staļinskās tautu draudzības aparotē, mēs ejam ik dienas preti jaunām un atkal jaunām uzvarām, mēs stāvam miera sardzē! Parakstīsim arī mēs Stokholmas aicinājumu! Katrs lai pievieno savu balsi visas cilvēces varenajai balsij! Lai dzīvo cilvēces brīva, varena un laimīga nākotne!

Arvīds Grigulis,
Staļina premijas laureats,
LPSR nopelniem bagātais kultūras darbinieks

PAR LATVIJAS PSR AUGSTĀKĀS PADOMES V SESIJAS ATKLĀŠANU

Latvijas PSR Augstākās Padomes piekto sesiju atklāja 8. g. 3. jūlijā, plkst. 12.00 dienā Latvijas PSR Augstākās Padomes sēžu zālē, Rīgā, Komjaunatnes ielā 11.

Par literatūras kritikas un bērnu literatūras uzplaukumu!

5. jūlijā sāks darbu Latvijas Padomju rakstnieku savienības valdes plenums. Tam veicami lieli un atbildīgi uzdevumi — jānosprīdē stāvoklis latviešu padomju literatūras kritiķu un bērnu literatūrā, dziļi principiāli, kritiski jānovērtē nopietnie trūkumi šajās ārkārtīgi svarīgajās literatūras jomās un jānosprauc ceļi literatūras kritikas un bērnu literatūras tālākam uzplaukumam.

Patī tauta jau vairākkārt atzinusi un norādījusi, ka mūsu literatūras kritika ir visvājākais posms latviešu padomju literatūras frontē. Prozaīku, dzejnieku, dramaturgu ieguldījums tautas kultūralo vērtību krājumos ir krietni bagātāks par to, ko spējuši dot mūsu kritiķi.

Latviešu padomju proza var pamatojti būt lepna par tādiem lieliem vēriena sacerējumiem kā Andreja Upiša «Zaļā zeme», Viļa Lāča «Vētra», Annas Sakses «Pret kalnu». Nozīmīgus prozas darbus pēdējos gados devuši Jānis Grants, Vizbulis Bērce, Zanis Grīva, Arvids Grigulis, Indriķis Lēmanis u. c. Jaunus romānus raksta Andrejs Upis, Vilis Lācis, Anna Sakse, Jānis Plaudis, Jānis Grants, Vizbulis Bērce. Nopietna idejiska un mākslinieciska vērtība ir tādām lugām kā Arvida Grigula «Kā Garpēteros vēsturi taisīja», «Māls un porcelāns», Annas Brodeles «Upesciema pavasaris», «Skolotājs Straume», «Zelta druva», Jūlija Vanaga «Satikšanās krastā», Elinas Zālītes «Vārds sievietēm». Sakarā ar Padomju Latvijas 10. gadadienu mūsu teātri saņem veselu virkni jaunu dramaturģisku sacerējumu, kas bez šaubām būs atzīstams ieguvums latviešu padomju kultūras uzplaukumam. Arī mūsu dzejnieku saime aktīvi veic savus uzdevumus. Jāņa Sudrabkalna, Valda Luksa, Andreja Baloža, Mirdzas Kempes, Jūlija Vanaga, Jāņa Grota, Jāņa Plauža, Anatola Imermana, Pāvila Vilpa, Meinharda Rudzīša u. c. dzejoļi, dzejojumi un poeamas sasauca ar mūsu strādnieku un kolchoznieku darbu un centieniem, cildina padomju tautu brālību un sakļautību ap boļševiku partiju un biedru Staliju.

Visi tas ir nenoliedzami panākumi latviešu padomju literatūrā. Šis panākums gūts nemīgīgi partijas vadībā, pildot norādījumus, kurus ideoloģijas jautājumiem veiktajās vēsturiskajās lēmumos izvirzījis VK(b)P Centrālā Komiteja. Liels latviešu padomju literatūras kritikas trūkums ir tas, ka tā nav spējusi pienācīgi vispārīgi, dziļi izanalizēt un plaši popularizēt mūsu jaunās literatūras labākos sacerējumus, ka tā nav vispusīgi aplūkojusi un iztirzājusi labākajos literatūras darbos paustās idejas, notēlotās raksturīgās dzīves parādības. Protams, nevar teikt, ka literatūras kritika Padomju Latvijā nebūtu devusi nekā vērtīga, paliekoša. Mēs varam minēt Andreja Upiša, Kārļa Ozoliņa, Arvida Grigula un dažu citu autoru rakstus, kuriem literatūras virzīšanā un sabiedriskās domas audzināšanā ir liela gan teoretiska, gan praktiska nozīme. Bet šis krietnais kods latviešu literatūras kritiķu ir kvantitatīvi pārāk mazs. Lai literatūras kritikas vispārējo stāvokli varētu atzīt par apmierinošu. Kritiķi ir pietrūcis gan prasmes, gan principālitates un boļševistiskā partietiskuma, lai saskatītu, atklātu un palīdzētu novērst daudzās kļūdas un neveiksmes, kas mūsu prozā, dzejā un dramaturģijā vēl bieži sastopamas. Pārāk bieži presē vēl parādās kritiski raksti, kas nesniedz tālāk par iztirzājama darba saturu vairāk vai mazāk veiklu atstāstījumu un gandrīz nemaz neanalizē rakstnieka idejiskās kļūdas, nevērs autora un lasītāja uzmanību uz tēlu bālasinību, šabloniskumu, mākslinieciskā spēka trūkumu. Tāda kritika nekā nedod. Tā neaudzina ne rakstnieku, ne lasītāju. Latvijas Padomju rakstnieku savienības valdes plenumam vajadzēs palīdzēt no tādās kritikas atbrīvoties un atbrāst praktiskus līdzekļus literatūras kritikas idejiskā un profesionālā līmeņa pacelšanai. Nopietns trūkums mūsu literatūras kritiķu ir arī tas, ka tā ļoti maz darijusi, lai iepazīstinātu latviešu lasītāju ar lielās krievu tautas progresīvo klasisko kritiķu, ar Belinska, Hercena, Čerņeševska, Dobroļubova idejām, kā arī ārkārtīgi maz popularizējusi krievu padomju literatūras kritikas izcilākos darbus. Par pilnīgi nepietiekamu atzīstams mūsu kritikas ieguldījums latviešu klasiskās literatūras mantojuma apgūšanā un novērtēšanā. Šai jautājumā vēl joprojām pastāv daudz neatrisinātu problēmu. Uz kritiku gultās liela atbildība arī par to, ka tā nav nekā darijusi, lai novērstu tematikas vienpusību, ar ko vēl joprojām nopietni sirgst mūsu literatūra. Tie nav kritiķi,

bet vienkāršie lasītāji — strādnieki, kolchoznieki, tehniskie darbinieki, kas «Cīņa» slejās publicējuši daudz vērtīgu ierosinājumu rakstniekiem, gan attiecībā uz tematikas apjomu, gan arī attiecībā uz visdažādāko ļoti nozīmīgu padomju cilvēka sabiedriskās un personiskās dzīves problēmu drosmīgu izvirzīšanu literatūrā. Šajās «Cīņā» iespējams lasītāju vēstulēs ir nepārprotami un neapgājami pierādīts, ka padomju dzīve ir daudz plašāka, daudzpusīgāka, straujāka, kūšājāka, nekā tas atspoguļots latviešu padomju literatūrā, ka padomju cilvēka prāta un jūtu dzīve ir daudz bagātāka, intensīvāka un interesantāka, nekā to attēlo vairums latviešu padomju rakstnieku. Šis lasītāju vēstules bez šaubām pirmā kārtā ir pārņemtas un atgādinājums mūsu rakstniekiem, bet tikpat lielā mērā šis pārņemts un atgādinājums adresējams arī kritiķiem. Jo nevis literatūras kritika, bet paši lasītāji ir bijuši tie, kas atklāja un visas sabiedrības uzmanības centrā izvirzīja minētās nopietnās kļūdas un trūkumus. Kritiķi tas bija pagājis secen. Nav šaubu, ka plenums šo uzdevumu veiks. Partijas vēsturiskie lēmumi, partijas preses dziļi principiālie, lietišķie raksti visdažādākajās ideoloģijās jautājumos ir spoži paraugi, kas norāda virzienu literatūras kritikas attīstībai. Pārējo literatūras nozaru vidū ārkārtīgi svarīga vieta ir topošajai komunisma ceļnieku audzē veltītajai literatūrai — bērnu literatūrai. Bērnu literatūras stāvokļa apspriešana Latvijas Padomju rakstnieku savienības valdes plenumā izvirzīta tieši tādēļ, ka šai nozarei, tāpat kā literatūras kritiķiem, mūsu republikas rakstnieku saime veļtījusi vismazāk uzmanības, ka te mūsu rakstnieku līdzšinējais devums kā kvantitatīvi, tā kvalitatīvi nekādā ziņā nespēj apmierināt jaunas audzināšanas vajadzības. Katra rakstnieka tiešs uzdevums ir aktīvi piedalīties jaunatnes audzināšanā komunisma garā, labāko padomju cilvēka īpašību izkopšanā un nostiprināšanā mūsu jaunajā pasaulē. Šo uzdevumu nav iespējams pietiekami pilnīgi veikt, nerakstot stāstus, lugas, poeamas, dzejojus tieši šai jaunajai pasaulē — bērniem skolas un pirmsskolas vecumā. To izpratīši arī tevorojamākie latviešu padomju rakstnieki un devuši ne vienu vien krietnu bērniem veltītu sacerējumu. Te jāmin Andreja Upiša «Vilniša braucienis uz austrumiem», Viļa Lāča «Nākotnes kalēji», Annas Sakses «Trīs kūniņi» un «Mārites piegāde», Jūlija Vanaga «Stāsti par Daugavu», Arvida Grigula «Trešā brigade», Indriķa Lēmana «Pa dzīves ceļiem», Zana Grīvas noveles, Valda Luksa un Pētera Sila dzejojumi un poeamas un daži citu autoru darbi. Visi šie darbi guvuši siltu atsauču mazajos lasītājos. Šajos stāstos, dzejojos un poeamās mūsu bērni iepazīstas ar parādībām un notikumiem, kas paplašina viņu redzes loku, veido viņu zināšanas, audzina darba prieku, biedriskumu, cēlo draudzību, apgāro mazos lasītājus ar neapvīgu, pašizlīdzīgu mīlestību uz padomju Dzimteni un padomju bērnu sirsnīgāko draugu — biedru Staliju. Bet šo darbu ir tik maz, ka mēs tos varējām gandrīz visus vienā rindkopā uzskatīt. Protams, mūsu bērnu rīcībā ir brīnīgākas latviešu valodā pārtulkotas krievu padomju rakstnieku grāmatas, tāpat krievu un latviešu klasikas labākie darbi. Bet ar visu to bērnu vajadzības pēc labas, audzinošas literatūras vēl tālu nav apmierinātas. Tādēļ radīt daudz un labas bērnu grāmatas ir mūsu rakstnieku goda lieta. Tieši šai literatūrai nozarei jāizvirza mūsu labākie, talantīgākie spēki. Tieši šeit jāstrādā visneatlaidīgāk un visrūpīgāk. Jo bērns ir ne vien visatšaucīgākais un vispateicīgākais, bet arī vissīnīgākais lasītājs. Viņš saskatīs un atmaskos jebkuru nedzīvu tēlu, neīstu vārdu, nepatiesu situāciju. Vismazākā kļūda, ko mazais lasītājs atradīs grāmatā, laupīs viņam uzticību arī tam labajam un patiesajam, kas ir šai sacerējumā. Rakstnieku savienības valdes plenumam jāmobilizē latviešu padomju rakstnieku saime visnopietnākajam, vispašizlīdzīgākajam darbam bērnu literatūras laukā, arī jākritizē tie, kas kaut kādu aizspriedumu dēļ atsakās no aktīvas līdzdalības bērnu literatūras radīšanā vai arī mēģina dot mazajiem lasītājiem negatīvus, neizdomātus, idejiski un mākslinieciski nepilnvērtīgus darbus. Plenuma dalībniekiem dziļi jāsapņinas veicamo uzdevumu svarīgums un nozīmība. Referātiem un debatēm jāizvirza dziļi principiāli jautājumi. Lietišķas kritikas un godīgas, nesaudzīgas paškritikas garā jāatklāj, jāiztirzā un jānosoda līdzšinējā darba trūkumi. Jānovērtē, jāattīsta mūsu panākumi. Visa tauta gaida, lai šis plenums būtu jauna uzplaukuma sākums latviešu padomju literatūrā. Nedrīkst nievliet tautas cerības, nedrīkst neizpildīt tautas gribu.

LUGU KONKURSA REZULTĀTI

Beldzies LPSR Mākslas lietu pārvaldes un Latvijas Padomju rakstnieku savienības par godu Padomju Latvijas 10. gadadienai rīkotais konkurss.

Zuriņas komisija nolēmusi piešķirt pirmo premiju nevienam no iesūtītajiem darbiem nepiešķirt. Otrās premijas 15.000 rubļu apmērā katrā piešķirtas dramaturģei Elinai Zālītei par lugu «Spēka avots» un Aleksim Tiklijam par lugu «Spēka vīri» (krievu valodā).

Trešās premijas, katru 10.000 rubļu apmērā, piešķirtas dramaturģiem J. Vanagam un J. Ratneram par lugu «Gaišie logi» (krievu valodā), Z. Koganam par lugu «Laimīgā iela» (krievu valodā) un A. Fichtenbergam par lugu «Purmalieši».

Zuriņas komisija nolēmusi piešķirt par vēl 12 labākajām lugām atzinības premijas katru 1000 rubļu apmērā šādiem autoriem: F. Bubenovam par lugu «Kalpoju Padomju Savienībai» (krievu valodā), V. Meistereim par lugu «Darbs un mīlestība», P. Stajņojam par lugu «Dzīvība dārga — tēviņa dārgāka» (krievu valodā), Valtam Grēviņam par lugu «Viesi», J. Zīguram par lugu «Brāļi», L. Gurevičam par lugu «Patiešā dzīve» (krievu valodā), J. Kalniņam par lugu «Māja pie meža», V. Volkovam par lugu «Kādas draudzības stāsts» (krievu valodā), K. Aizpuram par lugu «Gederts un Daina», A. Čerņicham par lugu «Cīņa» (krievu valodā), N. Gleizerovam par lugu «Košiļamās gumijas karalis» (krievu valodā)

un A. Vanagam par lugu «Dzīves ceļnieki». Bez tam žūrijas komisija vēl ieteikusi sekojošiem 17 pārējiem labāko konkursā iesūtīto lugu autoriem sadarbības ar Rakstnieku savienību un turpināt savu darbu pilnīgāku izveidošanai: «Kam saule lec», «Dzīvoklis Nr. 16» (krievu valodā), «Ne žēloties, ne gaut» (devīze), «Ārsts Pakalns», «Pavasaris» (krievu valodā), «717171» (devīze), «Sallifū un dēls» (krievu valodā), «Jaunā skolotāja», «Rūdolfa Filipsona ģimene» (krievu valodā), «Pie Dzintara jūras» (krievu valodā), «Pēdējā sala», «Lai dārzī zied», «Dzīves likums» (krievu valodā), «Jaunība», «Pie draudzības tilta» (devīze), «Tā kunga vārdā» un «Rūsa».

JAUNAS TEMAS LATVIEŠU PADOMJU DRAMATURGIJĀ

Par lugu konkursa rezultātiem

Fr. ROKPELNIS

Elinas Zālītes lugā «Vārds sievietēm» dramaturģis Klava sūrojas, ka viņam grūti padomju dzīvē atrast konfliktiem bagātu tēmu lugai. Tādā kārtā viņš pats kļūst par raksturīgu konfliktu piemēru, par atpalkuša vakardienas cilvēka tēlu, kuram pāri aiziet jaunā dzīve. Katra diena atnes jaunās padomju cilvēka uzvaras, kas panākta nesaudzīgi cīņā pret veco, reakcionāro, atmirsto.

Latviešu padomju dramaturģija pēc kāra gados devusi vairākus nozīmīgus darbus, kas patiesīgi attēlo mūsu šodien, iedarbojas uz dzīvi un palīdz audzināt laudis par īstiem komunisma ceļniekiem. Pelnītu atzinību guvušas Arvida Grigula, Annas Brodeles, Elinas Zālītes aktualās lugas, kas tēlo padomju cilvēka veidošanos, jaunās attiecības pret darbu, kolchozu kustības sākuma posmu. Taču ārpus dramaturģu vēribas palika jo daudzas svarīgas temas, kas bagātīgi rodamas mūsu dzīvē.

Visupirms tā ir rūpniecības darba tema, padomju zemes uzvaru galvenā kardinātāja strādnieka tēls, kas nav vēl atradis autoru latviešu padomju dramaturģijā. Tāpat dramaturģi nav skrātusi lielo tēmu, kas šodien vada progresīvo cilvēci — cīņu par mieru, cīņu pret kara kurinātājiem. Nav lugu, kas arī nesaudzīgi vērstos pret buržujskās nacionālisma paliekām ļaunā apziņā. Gan tiesa, dramaturģi runā par šiem jautājumiem, tos jūt lugas notikumu fonā, Blakus direktoriem un inženieriem tur pavid ar strādnieka tēlu, taču viņa blāvās konturās ātri pagaisa no atmiņas. Vārdos un deklarācijās tur skan arī protesti pret kara kurinātājiem, pret buržujskās nacionālismu, taču, lugas darbībā un tēlojuma neiklausītās, šīs temas nespēj gūt vajadzīgo iedarbības spēku.

Dzīves straujajai attīstībai nesekojami, dramaturģi dažkārt kļūva par jau notikušu faktu registrētājiem, nevis ceļa rādītājiem. Pārāk ilga latviešu padomju dramaturģijā, piemēram, bija kavēšanās pie kolchozu kustības pirmssākumiem.

Par ļoti nopietnu trūkumu un kavēkli dramaturģijas attīstībā uzskatāms Rakstnieku savienības dramaturģijas sekcijas vājais darbs. Tāpēc tik šauru lugu autoru loks, tāpēc tik gausi mūsu literatūra papildinās ar jauniem dramaturģiem. Arī Mākslas lietu pārvalde un teātru vadītāji vāji strādā ar autoriem, dažkārt pametot pusceļā ļoti iecerētus un apskātus darbus. Tāpēc arī sāka atpalkt mūsu dramaturģija, tāpēc tik reti teātros notika jaunu oriģinālu pirmizrādes.

Šādos apstākļos ar patiesu gandarījumu atzīmējama tā aktivitāte un radošais pacelums, kādu dramaturģu vidū radīja lugu konkurss par godu Padomju Latvijas desmitajai gadadienai. Iesūtīto darbu skaits — 78 lugas — visupirms liecina par to, cik plašs ir autoru pulks, kas grib strādāt dramaturģijā. Turklāt, caurmēra līmenis konkursa darbiem jūtami audzis, salīdzinot ar pirmo konkursu pirms 3 gadiem. Kaut arī neatradās darbs, kas īpaši izdalās, taču 5 godalgotās un 12 ar premijām atzīmētās lugas risina daudzas aktualas, idejiski nozīmīgas temas pietiekami labā

mākslinieciskā līmenī. Turpinot darbu ar autoriem, teātri var iegūt vērtīgas lugas savam repertuāram.

Positīva īpašība daudzām konkursa darbiem ir tā, ka autori pratuši dziļi ieskatīties mūsu šodienā, sarežģītā tajā rītdienas digļus, komunistiskās sabiedrības asnu Elinas Zālītes lugā «Spēka avots» jaunās padomju inženieris drosmīgi iecer grandiozu plānu — par jaunu apūdeņot ezeru, kas kādreiz agrāk susināts, kas jau apaudzis ar viensētām, kur kolchoznieki jau saņēmuši zemi mūža lietošanai. Ūdens krātuve dos iespēju celt jaunas elektrostacijas — tas nāks par labu arī kolchozniekiem, kuriem tagad jāatstāj ezeru krasti, jāpārceļas tālāk. Autore pārliecināti rāda, ka kolchoznieki pārvar pirmās aplamās noskaņas un pretestību šim plānam — kā no bijušā viensētnieka, šodienas kolchoznieka, izaug īsti padomju laudis, kā Padomju zemes intereses stāv pirmā vietā. Lugai ir atsevišķi trūkumi, autori pietrūkst materiāla trešajam cēlienam, no galvenās temas atrauts pirmais cēliens, pārveidojumi nepieciešami otrajam cēlienam, taču sadarbībā ar teātri šie trūkumi viegli novēršami.

Temu par kolchozu dzīves tuvo rītdienu risina Z. Kogans godalgotajā lugā «Laimīgā iela» (krievu valodā). Ceļot kolchoza ciematā — agropilsētīnū, jautot nost savu laiku pārdzīvojušās viensētas, kolchoza laudis pārvar vakardienas paliekas, privātpašnieku noskaņas savā apziņā, kļūst par īstiem padomju laudim. Lugā ļoti ievīta tautu draudzības tema — ciemata cēļiem nāk talkā Padomju Baltkrievijas kolchoznieki. Autors pilnam nepārzina atstāklus Padomju Latvijas kolchozos, vietām lugā meklēts lēts humors, taču šis darbs nenoliedzami pelna mūsu teātra ievērbu. Ar labiem panākumiem kolchozu ceļniecības jautājumus, meliorācijas lielā plāna izpildīšanu lugā «Purmalieši» risina gluži jauns autors A. Fichtenbergs, kura darbs saņēma trošo premiju. Luga rāda, kā laudis veidojas jaunas attiecības pret darbu, kā socialistiskais darbs pārveido cilvēku.

Iepriecina, ka konkurss deva divus nozīmīgus darbus par rūpniecības temu, par darba novatoriem, drosmīgiem jaunu ceļu meklētājiem. Otro premiju konkurss saņēma kareju-somu rakstnieks Aleksis Tiklī par lugu «Spēka vīri» (krievu valodā). Tas ir vērtīgs, ļoti zīmīgs tēlem bagāts darbs, kas ievēd savdabīgā Padomju Kariļijas dzīves un darba vidē, slavenu meža cirtēju sabiedrībā. Uz pastāvīgu dzīvi un darbu tur pārcējas laudis no citām padomju republikām, viņi nāk ar jaunām idejām, kā darbu uzlabot, kā maksimāli izmantot padomju tehniku. Blakus tam risinās jauniesu dzīves un mīlas tema, notikumi veidoti ar laba dramaturģa prasmi un iejūtību. Lugu jau paredzējis sava repertuāra plānos Akademiskais Dramas teātris.

Viena no labākajām konkursa lugām ir J. Vanaga un J. Ratnera luga «Gaišie logi» (krievu valodā). Autori risina dzīvē rastu, svarīgu šodienas

temu par īstiem Padomju zemes patriotiem, rūpniecības darba novatoriem — stiklīniekiem. Lai pilnam nodrošinātu jaunās metodes ieviešanu darbā, viņiem vēl jāizcīna asa saduršme ar pseidozinātniekiem, konservatoriem, taču taisnība un rītdiena ir jaunā padomju cilvēka pusē.

Lugā radīti vairāki dzīvi, pārliecināti tēli, arī un sprāgi rit dialogi. Visumā šis gadās dažas garumā stieptas vietas, dažviet pārāk daudz tehnoloģiskuma, taču šī ievērojama luga nepāspūbami icies mūsu teātru repertuāra.

Arī pārējās 12 lugas, kas saņēma veicināšanas premijas, risina mūsu šodienas aktuālākās problēmas. Tikai viena no tām — K. Aizpura «Gederts un Daina» stāsta par tautas cīņu vēsturi, par Kauguru nemieriem. Pie lugas vēl nopietni jāstrādā, lai to izveidotu par lietojamu skatuveš darbu. Vairākas lugas veļtītas kolchozu ceļniecības jautājumiem, meliorācijas problēmām, mēdriņbai pret ienaidniekiem, zinātnieku un kolchozu ļaunā sadarbībai. Tādas ir A. Čerņicha, V. Meistares, J. Zīgura, A. Vanaga, L. Gureviča lugas. Pēc kāra rūpniecības temu, jaunās attiecības pret darbu risina savās lugās P. Stajņojs, Valts Grēviņš, J. Kalniņa lugā «Māja pie meža» ar labu dramaturģa prasmi tēlota latviešu partizānu cīņa pret vācu okupantiem Lielā Tēviņas kara gados. Īpaši atzīstami, ka dramaturģu vērbu saistījuši ļoti svarīgā tema par Padomju Armiju, par viņas lomu padomju tautas miera un brīvības sargāšanā. Par to runā F. Bubenova luga «Kalpoju Padomju Savienībai», V. Volkova «Kādas draudzības vēsture», N. Gleizerovs asas satiras ieročiem graiza tās saukto amerikāņu dzīves veidu luga «Košiļamās gumijas karalis». No kurās var izveidot vērtīgu muzikālo komediju. Visām minētajām lugām ir lielāki vai mazāki trūkumi, taču visupirms tās raksturo dedzīga griba risināt pašus aktuālākos šodienas jautājumus. Šis lugas jau ir tādā līmenī, ka turpmāko darbu ar autoriem var veikt tieši teātri, kurius iemterētu lugās risinātās temas.

Ir jāpanāk, lai šāds darbs tiešām sāktos, lai teātru vadītāji nepaliktu vienaldīgi pret šo bagāto dramaturģijas materiālu, ko devis lugu konkurss. Šo lugu iztirzāšana jāpāredz arī dramaturģijas sekcijas tuvākajos darba plānos.

Zuriņa atzīmēja vēl 17 lugas, kas pelna ievērbu. Arī šeit jāsapņina nopietna darbs, lai palīdzētu autoriem, lai tos ierosinātu turpmākam darbam. Nedrīkst atkārtoties tādā stāvoklī, kādā radās pēc pirmā lugu konkursa, kad visa vērbība bija veltīta godalgoto lugu iestudēšanai, bet pilnīgi novārtā palika pārējie darbi.

Konkurss parādīja, ka mums ir plaši un talantīgi dramaturģu kadri, kas ļoti pazīst padomju dzīvi, kas prot par to runāt vērtīgos mākslas darbos. Konkurss paplašināja temu un problēmu loku latviešu padomju dramaturģijā, deva vairākus paliekošus darbus, kas darīs bagātāku mūsu teātru repertuāru. Dramaturģu uzdevums tagad iecerēt jaunus radošus nodomus, veikt tos vēl augstākā mākslinieciskā līmenī, lai kopā ar visu mūsu jauno dzīvi plauktu un attīstītos arī latviešu padomju dramaturģija.

Mirdza Kempe

FERNANDO KARDONA dzied LAS COMPANIAS DE ACERO*)

Fernando, tu dziedonis bij, Bet pienāca diena, kad tu Pats dziesmu pret šauteni miji, Lai Spanija dzīvotu, Tērauda kolonu dziesma — Tagad tu dziedī to mums. Pasionarijas liesma Acis tev nesatumst.

Tu stāsti, ka biedrs tavs teica, Ko nošāva Franko nupat: «Tik mani šī lode veica, Bet brīvību mūsu nekad!» Tērauda kolonu dziesmu Spanijas tauta vēl dzied. Pasionarijas liesmu Acis tai ieraugiet.

Tērauda kolonu dziesmā Latviešu balsis skan līdz. Darbjaužu brālības liesmā Iedegās Spanijas rīts. Tev dzimtenes zemē, Fernando, Dus kritušo biedru tik daudz. Bet mums viņu vārdus skandot, Tie dzīvos uz nākotni sauc.

Pie tevis latvieši ienāk — Fernando, tu pazīsti tos. Tie cīņu visbargākās dienās Bij Spanijas kaujlaucos.

Dzirdam tās balsis mēs skanam: Tērauda kolonas dzied, Española republicana Cīņā par brīvību iet.

*) Las Companias de Acero — tērauda kolonas — spanijas republikāniskās armijas iemīlota cīņas dziesma.

Daži vārdi par almanachu „Sovetskaja Latvija“

J. SUDRABKALNS

Latvijas valsts izdevniecība laidusi klajā almanachu „Sovetskaja Latvija“, ko sastādījuši Latvijas Padomju rakstnieku savienības krievu sekcija. Šim notikumam piešķirama izcila nozīme. Lielās krievu tautas rakstniecība allaž dzīli un svētīgi ietekmējusi mūsu rakstnieku gaitas, visu mūsu kultūras dzīvi. Krievu darba laudis, krievu progresīvā inteliģence allaž atbalstījusi latviešu tautas brīvības un patstāvības cēstienus. Cīnās pret cara patvaldību, Baltijas muizniekiem un Latvijas buržuaziju latviešu revolucionāri smēlušies spēku un iedvesmu no varenās krievu tautas, kas no seniem laikiem vēltījusi mums vissirsnīgāko draudzību. Cara laikos, kad carisms tēcās apspiest daudz imperijas tautu brīvības dzinās (Lenins, kā zināms, cara valstību nosauca par tautu cietumu), krievu tautas demokrātiskās aprindas, tāpat viss krievu tautas lielās valrākums, veicināja latviešu kultūras attīstību. Latviešu draugs bija ģenialais krievu rakstnieks Maksims Gorkijs.

Lenina un Stalina, bolševīku partijas gudrā, tālredzīgā nacionālā politikā izveda sagrautās imperijas tautas no cietuma brīvības saulē. Latviešiem budžu un sociāldemokrātu varas laikos vēl nācās nūkot, atraumēt no krievu tautas, no Padomju Savienības, kur desmitām tautu uzēla vēl nepieredzētā krāšņumā. 1916 gadā Sveices, Francijas un Holandes avīzēs Rainis rakstīja, ka Latvijas likteni cieši savienojas ar krievu tautu, ar Krieviju, ka Latvijas, Krievijas un visas Eiropas intereses nepāprotami prasa mūsu sadzīvi ar krievu tautu, ka varam nākt savus uzdevumus vienīgi visciešākā sadarbībā ar Krieviju.

Rainis pareizi saprata krievu tautas nozīmi mūsu attīstībā. Košs esam padomju saimes locekļi, kopš piedalīties komunisma celsmē visa mūsu dzīve givusi jaunu, plašu un dziļu vērienu. Tas atkal un atkal ienāk prātā, kad uzskiram almanachu „Sovetskaja Latvija“. So krājumu mēs uzlūkojam par spītīgu krievu un latviešu draudzības izpausmi.

Krājumā ar saviem darbiem piedalās krievu un latviešu autori. Krievu sekcijas darbība Rakstnieku savienībā zināmā mērā atkarīga no mainīta spēku pieplūduma, rakstniekiem, kas Latvijā dzimuši un auguši, pievienojas jebraucēji, un dažs no viņiem tikai kādu laiku saistīts ar mūsu zemi. Pie mums dzīvoja pāris gadu Michails Bubennovs, bet islaicīgās teritorialās saites nedod tagad vairs pamata uzlūkot viņu par mūsu republikas rakstnieku. Mūsu Rakstnieku savienības krievu sekcijā biedru gan nav visai daudz, bet, šķiet, viņi paši piekritis, ka kopā ar aktīvu (rakstniekiem, kas nav vēl savienības locekļi), darbība varētu būt krietni vien rosīgāka. Almanachs dzima grūti, pagāja vairāki gadi, kopš tas izveidojās galīgā formā. Tur lielu tiesu vainīti arī latviešu rakstnieki, kas pārdzīvis nemaz neapēdās krievu sekcijas darba gaitās. Diemžēl, esmu spiests arī sevi pašu ierindot šo gaušo tūlu un nesapratēju saimē, kas nenovērtē pilnā mērā krievu sekcijas

lomu. Savstarpējā pieredzes apmaiņā, viens otram palīdzot, viens no otra mācoties, mēs varam gūt daudz laba. Sevišķi svarīga tāda sadarbība tulko-tājiem.

Mūsu RS krievu sekcijā, protams, nav ievērojamāko, slavenāko krievu padomju literatūras pārstāvju, bet arī te mēs sastopamies ar rakstniekiem, kas pazīstami visā Padomju Savienībā un citās zemēs. Tāds, piemēram, ir Nikolajs Zadornovs, kas no Tāļajiem Austrumiem nokļuvis Latvijā un iemīlējies mūsu zemi un tautu. Viņa romāni par padomju Austrumiem guvuši atsaucību visplašākajās lasītāju masās. Zadornovs ir arī krājuma atbildīgais redaktors (pārējie redakcijas locekļi — V. Alatircevs, J. Vanags, I. Davidovs, J. Ratners, B. Solovjovs, J. Sudrabkalns).

Almanachā ievietoti krievu un latviešu rakstnieku darbi. Var diskutēt, vai latviešiem te būtu maz vieta, bet gluži skaidrs ir, ka galvenā vēriba jāpievērš krieviem. Latviešu darbu tulkojumā un raksti par latviešu literatūru balīdzēs iepazīstināt citu tautu lasītājus ar mūsu sasniegumiem. Almanachā atrodam Jāna Grantā stāstu „Vēta pusē“, Andreja Upiša rakstu par Viļa Lāča prozu, Jāņa Plauža rakstu par Puškina darbiem latviešu tulkojumos un Baloža, Dineres, Grota, Imermana, Kempes, Plauza, Rokpelna, Sudrabkalna, Vanaga dzejoļus. Zināmu, protams, diezgan nepilnīgu ieskatu par latviešu padomju dzeju lasītājs gūst. Daudz rakstīts visās republikās par tulkojumiem. Tikai dažī krievu dzejnieki tulko-tāji pilnīgi prot to valodu, no kuras tulko (visvairāk ir ukraiņu un baltkrievu valodas pratēju), dažiem tikai aptuvenas zināšanas, bet vairums balstās tikai uz vārdiskajiem atvērsmojumiem, vadās tikai no intūicijas. Protams, daudzreiz tulkojumi iūdzēm tālu no oriģināla. Tādi paši grēcinieki esam arī mēs, jo tulkojam armenu, gruzīnu, moldavu un citu tautu dzejniekus, viņu valodas, neapzādāmi. No vietējiem krievu dzejniekiem labas tulko-tāji dāvanas K. Semenovskim un G. Gorskim (krājūmā kā tulko-tāji nav pārstāvēti V. Alatircevs un L. Prozorovskis, kas ar labām sekmēm iepazīstina vietējos krievu prese, lasītājus ar latviešu dzejnieku darbiem).

Krājuma krievu dzejnieku saimē redzam V. Alatircevu, F. Arsenjevu, N. Bachtjukovu, J. Večtomovu, K. Semenovski, A. Filimonovu, E. Taluntisu, L. Prozorovski, B. Pavlovski, J. Volkovu, Vladimira Alatirceva patiesīgais, sirsnīgais talants saista uzmanību no pirmajām rindām. Viņš dzejo par Maskavu un Latviju, un mūs aizkustina mīlestība, ar kādu viņš runā par mūsu zemi. Staļinisko tautu draudzību jūtam arī citu dzejnieku darbos. Arsenjevs rakstījis darbus par drupu Jelgavu, slavina darba rosmi, kurā piedalās latviešu jauneklis un krievu meitene no Pleskavas, Bachtjukovs stāsta, kā buržuazijas laikos latgalietis klausījies padomju traktoros

vinpus robežām un ticējis, ka robežu žozi tiks noārdīti. Jelena Večtomova ir leningradiete, bet ik gadus apciemo mūsu zemi, viņas dēls bija šovasar pionieru nometnē Latvijā. Esmu lasījis rokrakstā viņas dzejoļkrājumu, tur daudz jauku rindu par Latviju. Ceru, ka mūsu Valsts izdevniecība viņas interesanto grāmatu drīz laidīs klajā. Konstantins Semenovskis apdzied Volgas un Daugava- draudzību, atjauno Raiņa parku Jelgavā, Latgales rudeni. Filimonovs raksta par krāšņo kolchoza dārzu. Taluntis apdzied karavīru, kas stāv sardzē par Dzimenteni. Prozorovskis — Vēmandārzu un latviešu Jāpus, Pavlovskis — rītausmu Rīgā. Volkovs — Ventspils zvejniekus. Vispārējais dzejoļu līmenis respektējams, bet gribētos lasīt no katra lielākus ciklus, lai labāk izceltos ikviena īpatnība, kas tagad kopainā mazliet monotona.

Ievērojams aprakstnieks ir Maskavas preses Rīgas korespondents Jevgenijs Ratners. Dokumentālais stāsts „Nemierpilnie ļaudis“ iepazīstina lasītājus saistītos, dzīvi ar Zuimaču un Ceredņičenko, slavenajiem Rīgas stikliniekiem. Ar vislielāko interesi ikviens izlasīs Paveļa Avtomonova parašūtista piezīmes „Kurzemes katlā“. Spīgti te notēlots fašistu iebrukuma pēdējais cēliens, un atkal un atkal te visur vijas zeltainā tauti, draudzības tema. Kā latvietis Zuimačs ar krievu Ceredņičenko darba frontē, tā Avtomonova ļaudis karā sadarbojas plecu pie pleca. Pēc vācu sagrāves viņi gan šķēršies, bet nekad vairs neaizmirsīs cits citu.

Nikolajs Zadornovs devis savu saistotā romāna „Uz okeanu“ fragmentu. Viktors Čuchlancevs apraksta Zemgales kolchozu „Ausma“. V. Spiridonova un D. Timofejevs stāsta par Raina dzimteni, N. Bachtjukovs par dzelzceļniekiem, Aleksejs Kaļinovskis par kuģu kapteini Eriku Tomsonu, Semjona Banks — par Rīgas nachimoviešiem, M. Ļupersojka apcer Annas Sakses romānu „Pret kalnu“. Visos šajos rakstos redzam mūsdienu Latviju, iepazīstamies ar padomju ļaudīm, jūtam mūsī straujo dzīves ritumu. Dzīli aizkustina Raiņa dzimtenes Latgales ainas; nākotnes laime, par kuru lielais dzejnieks sapņoja, atausuši sēr-dienū zemē. Staļina Konstitūcijas spožā saule apspīd Latgali.

Ne autori, ne lasītāji nebūs mierā ar manu rakstītu, kam gluži informatīvs raksturs. Rūpīga darba analīze prasīt būs daudz lielākus un dziļākus rakstus. Ceru, ka tādi arī parādīsies. Bija tik sāpīgi redzēt, ar mūsu krievu biedru ievēribas cienīgo pasākumu Latvijas prese nokūš. Valsts izdevniecība izdārijuši labi darbu, izdodama almanachu, bet pagalam maldījies, nozīmējama tam tikai trīs tūkstošu metienu; grāmata jau sen izpārdota, un ar to tagad var iepazīties tikai bibliotēkās. Cerams, pirmajai grāmatai sekos citas, kurās Latvijas krievu rakstnieku darbība atspoguļosies daudz pilnīgāk — un plašāk (pirmajā krājūmā nemaz nepiedalās vairāki vietējie krievu rakstnieki). Lasītāju interese, kā redzams, ir ļoti liela.

Tautas deju dejojāji Jēkabpils rajona dziesmu svētkos pie Staburaga V. Odiņa uzp.

KULTURAS DZĪVE PADOMJU LATVIJĀ

Latvijas Padomju komponistu savienībā tavošanās darba augļus. Dziesmas skanēja brīvi un liksmi. Klausīties dziesmās un raudzities dejas bija sanākusi ap septiņi tūkstoši ļaužu. Labākos korus un deju kolektīvus žūrija komisija nozīmēja republikāniskajiem dziesmu svētkiem; starptiem ir Vilākas vidusskolas un septiņgadīgās skolas kori, kurus vada F. Logins, Liepņēnu tautas nama un septiņgadīgās skolas kori P. Briģa vadībā. Dziesmu svētki notika arī Jēkabpils rajonā, kuros piedalījās ap seši tūkstoši ļaužu. Šodien dziesmu svētki notiek 16 republikas rajonos.

Siguldā atklāts kultūras nams. Šaišs dienās savu darbību uzsāka Siguldā kultūras nams. Pirmajai sarīkojums bija veltīts Leonam Paeglem sakarā ar viņa dzimšanas 60. gadadienu. Referātu par rakstnieku — cīnītāju nolāstija kultūras nama vadītājs V. Sproģis. Savas atmiņas stāstīja rakstnieka māsa Olga Paegle. Tam sekoja šefības koncerts, kurā piedalījās LPSR nopelniem bagātā skatuves māksliniece Paula Baltbolsa un LPSR Filharmonijas mākslinieki Tālis Matīss, Zinaida Pabērza un A. Volfmane-Ose.

Ievērojami krievu padomju literatūras darbinieki Rīgā. Uz Latvijas Padomju rakstnieku savienības valdes plenumu, kas savu darbu sāks 5. jūlijā, ieradās PSRS Padomju rakstnieku savienības delegācija. Tās sastāvā ievērojami krievu padomju literatūras darbinieki — dzejnieki, prozaiki un literatūras kritiķi: Staļina premijas laureāti A. Surkovs, V. Ažajevs, M. Lukonins, rakstnieks Ribakovs, kritiķi Belachova un Korabeļņikovs.

Rajonu dziesmu svētki. Visos republikas novados darba ļaudis ar sajūsmu gatavojas Padomju Latvijas 10. gadadienai. Sākušies arī rajonu dziesmu svētki, kuros kultūras namu, skolu, kolchozu, rūpniecī kori demonstrē savu gatavību lielajam jubilejas sarīkojumam Rīgā.

Ap niecīmi dziedātāju un dejojāju piedalījās Abrenes rajona dziesmu svētkos, kas notika pagājušajā svētdienā Vilākā. Tajos uzstājās 18 kori un deju kolektīvi, kas rādīja sava sagatavotības, Sarunas risinājās mierīgas, Pārnuņa laikrakstos lasīto, par gaidāmiem svētkiem, par darbu — kā veicies vakar pašiem, kā otrai maiņai, cik tajā pašā laikā izstrādājuši meistara Trutņeva vadītie takelāžas vīri, kurai brigādei šodien būs vislielākie darba normas izstrādes procenti.

Trutņevs tomēr mums turās priekšā, — sacīja signalists. — Viņš jau uzkāpis uz goda dēļa, par viņiem raksta avīzē. Mums arī vajadzētu piespieties, lai noturētos sacensībā.

Kas tā par sacensību bez liguma! — iesaucās Tjerve. — Līgumu komisijas priekšsēdētājs gul. Krokodils to jau uzdūris uz elles dakšas.

Tāda kritiska karikatūra bija izlikta celtniecības iecirkņa kantorī. Komisijas priekšsēdētājs, palicis zem galvas socialistiskās sacensības līgumus, svētlaimīgi atdusejās, sildīdamies saulītē. Blakus zīmējumā krokodils to uzdūris uz trežūburu iesma. Strādniekiem šī kritika patika vainīgais tiešām bija darījis pārāk maz, lai izraisītu celtniekos organizētu sacensību.

Vakar mums atkal bija laba diena, — pēc brīža ieminējās takelāznīks Kursulis. — Viss gāja no rokas, prieks strādāt! Septiņpadsmit mastus uzlādējām. Vietās salikām četrdesmit divus un vēl dažus betona pamatus. Kaut šodien veiktos tāpat!

Vakar tikām agrī uz līnijas, — atbildēja Tjerve — Iecirkņa darbu vadītājam Novickim arī viss bija kārtībā. Četrdesmit — piecdesmit mastu, kas tur ko neizlikt, ja tiek pie strādāšanas!

Daudz jau vairs nav atlicis cektiska laika gatavs būs tik un tā, — teica Delvirs.

Tas tikai vēl trūka, lai nebūtu laika! Ko tu domā, vai mēs to varam pieļaut uz desmito gadadienu? Rāmi risinājās sarunas, bet arī laiks gāja uz priekšu. Stācijas dežurants neveda izbraukšanas atļauju. Tjerve izgāja vienreiz — otrreiz ap-

ELEKTRIFICĒTĀ DZELZCEĻA CELTĒNIKI

ADOLFS TALCIS

Padomju zemē ļaudīm ir jauks paradums vēltīt savu darbu valsts dzīves svarīgākajiem notikumiem. Reizē ar to arī darbs kļūst nozīmīgāks, vērtīgāks, kā jau velte, ko cilvēks dāvā no sirds. Tāds paradums nav iespējams nevienā kapitalistiskajā zemē, jo tur darbs ir nastā, vergu slogs un posta nesējs, kālās dzīvības vilkšanas līdzeklis.

Mums darbs ir goda, slavas un varoņības jēla. Biedrs Staļins devis šo formulējumu, dzīvē iemiesotu mēs to redzam ik uz sola.

Republikas darba ļaužu lielākā velte Padomju Latvijas 10. gadadienai ir elektrificētais dzelzceļš. Simtiem ļaužu ik dienas tur lielāk savu darbu, savas cildenās dcmas un jūtas: lai uzbūvētu to ātrāk, labāk, skaistāk. Šie ļaudis mudina cits citu, steidz līdzi pirmrindniekiem, bet atpalikušos vaj slinkos bar un niēvā Pakatī un uzraksti cildina labākos: „Sveiciens Samuļova brigādei, kura izpildījusi plānu par 159 procentiem! Vai atkal pārmet: „Kauns Drozdeckim, kurš pašamierināts nūrd: „Es gulu mierīgs, galvu jau man nenorāus...“ Tāds cilvēks tā kā izpērtis nokaunas, cenšas turpmāk tikt cītiem līdz, lai vēl kādreiz nenokļūtu darba biedru kritikas ugunīs.

Uz jauncelamās līnijas verd steidzīgs darbs. Lūk, meitene uzrāpusi augstu mastā, krāso kontaktu tīkla balstu. Ne viņai balss, ne grūti, — nav taču vienkāršs, dzelzs mastu režāģi ir slīpi un plāni, droši vien spīez kājas un nogurst rokas turoties un krāsojot. Bet tur no augšas viņa raida darba biedriem jautrus uzsauzienus un humora pilnas piezīmes. Dzelzceļa pārmijnieks, vecāks vīrs, no tālienes noskatījies, saka: — Velna meitietī! Vai tādus varēja agrāk pie mums redzēt?

Nevarēja! Strādāt vispār skaitījās negods „labi audzinātai“ jaunai meitenei. Citā vietā grupa komjauniešu betonē enkuru balsta pamatni. Stāvā krāstā atvestas betona dzirnavas. Než kā tur vispār varējusi smagā automašīna piebraukt, krants ir šaura, starp žogu augšā un dzelzceļa stīgu lejā labi ja daži metri. Brigadieris Ivanjins, komjauniešs, noorganizējis pludveida darba ritmu, kā pa slīdenti aiziet cements, grants, oļi un ūdens uz betona jaucēju un tālāk pa dēļu grīdu uz balsta līzdu. Acis nepaceldami, strādā Huberts Grāvītis, Jānis Romanovskis, Aleksandrs Zālītis, Jevgenijs Gusevs, Jānis Kriņš, Staņislavs Iljukonoks un vēl citi — visi komjaunieši. Varbūt jau pēc dažām nedēļām viņi paši brauks pa jauno dzelzceļu atvaļinājumu pavadīt atpūtas namā un ar lepmumu sacīs savam blakus sēdētājam: „Šim mastam es liku pamatus un tam arī, un tam. Bet tam es raku līzdu — bija ko norauties... Un vēl pēc desmit gadiem viņi to atcerēsies ar lepmumu un mīlestību, jo pašī bijuši šīs helās celtnes dalībnieki...“

Celtnes bāzes stacijā parasti jau no agrā rīta moža dzīvība. Šurp un turp steidzas vilcieni, zvana tramvajs, rūc automašīnas. Uz pilsētas sirdi caur šo mezglā staciju plūst atpakaļ pa vienu no lielākajām arterijām tūkstošiem ļaužu, kas vasaras pēcnusdienu un nakti atpūtušies jūrmalā. Citi atkal, rīta agrumā beiguši nakts maiņas savās darba vietās, dodas prom no tveicīgās pilsētas. Steidzīgie ļaudis parasti nemaz neievēro, ka turpat uz blakus sliežu ceļiem stāv dažās lokomotīves, drūmi varenī celtni, rādāmiem materiāliem piekrautas platformas, motora vilcieni un dzēzinas Vi-

si šie dažādie sastāvi pacietīgi gaida savu kārtu, lai tiktu uz līnijas darbā, ne-traucējoji parasto dzelzceļa kustību. Nav vienkārsa lieta reizē celt jaunu līniju un pa to pašu nolaist desmitiem satiksmes sastāvu uz visdzīvāko republikas kūrvietu.

Nebija pirmā reizē, kad takelāznieku brigāde nevarēja tikt prom no bāzes stācijas. Katru rītu grūtības sākās no jauna. Pulksten astoņos, pārnēmīs maīnu un uzņēmīs kravu, darba vilciena vadītājs Tjerve apstaigāja sastāvu un apskatījās, vai viss kārtībā Lokomotive domīgi sīca, vadītājs Durovs, izlēcies pa logu, mierīgi gaidīja braukšanas signālu. Viņa palīgs Alcers spodrināja zalganmelno rumaku. Celtna mašīnists Šēpiļovs un Delvirs stāvēja pie sava pelēkā milzeņa, jaunieši — takelāznieki Kursulis, Makarskis un Svirins beidza sakārtot platformas bet vecākajai konduktors Dross un signalisti. Eisa un Načesonis cienīgi stāvēja sastāva galā pie pēdējā vagona, kā jau tas pienācās pēc viņu amata.

Visi savās vietās, — skaļi apstiprināja vilciena vadītājs. — Nu varētu braukt uz līnijas — brigāde pilnā sastāvā, balstu pamati ir, masti uzlādēti, ko vairāk! Zēni, pārbaudiet, vai nav kas aizmirsts, ka neiznāk tāpat kā viņdien Ozolīnam, — viņš vēl uzsauca takelāzniekiem.

Mums viss kārtībā, — tie spārīgi atsauca.

Tā, visu pārbaudījis, vilciena vadītājs sāka gaidīt, kad stācijas dežurants dos mājienu izbraukt no rezerves uz satiksmes ceļa. Vīri sanāca apkārt un sasēdās uz slīdes. Sasmēķēja. Jau karšēja agras priekšpusdienas saule. No sākuma bija pat patīkami drusku atpūties pēc pirmā intensīvā darba — betona pamatu un režģaino dzelzs mastu

uzlādēšanas. Sarunas risinājās mierīgas, Pārnuņa laikrakstos lasīto, par gaidāmiem svētkiem, par darbu — kā veicies vakar pašiem, kā otrai maiņai, cik tajā pašā laikā izstrādājuši meistara Trutņeva vadītie takelāžas vīri, kurai brigādei šodien būs vislielākie darba normas izstrādes procenti.

Trutņevs tomēr mums turās priekšā, — sacīja signalists. — Viņš jau uzkāpis uz goda dēļa, par viņiem raksta avīzē. Mums arī vajadzētu piespieties, lai noturētos sacensībā.

Kas tā par sacensību bez liguma! — iesaucās Tjerve. — Līgumu komisijas priekšsēdētājs gul. Krokodils to jau uzdūris uz elles dakšas.

Tāda kritiska karikatūra bija izlikta celtniecības iecirkņa kantorī. Komisijas priekšsēdētājs, palicis zem galvas socialistiskās sacensības līgumus, svētlaimīgi atdusejās, sildīdamies saulītē. Blakus zīmējumā krokodils to uzdūris uz trežūburu iesma. Strādniekiem šī kritika patika vainīgais tiešām bija darījis pārāk maz, lai izraisītu celtniekos organizētu sacensību.

Vakar mums atkal bija laba diena, — pēc brīža ieminējās takelāznīks Kursulis. — Viss gāja no rokas, prieks strādāt! Septiņpadsmit mastus uzlādējām. Vietās salikām četrdesmit divus un vēl dažus betona pamatus. Kaut šodien veiktos tāpat!

Vakar tikām agrī uz līnijas, — atbildēja Tjerve — Iecirkņa darbu vadītājam Novickim arī viss bija kārtībā. Četrdesmit — piecdesmit mastu, kas tur ko neizlikt, ja tiek pie strādāšanas!

Daudz jau vairs nav atlicis cektiska laika gatavs būs tik un tā, — teica Delvirs.

Tas tikai vēl trūka, lai nebūtu laika! Ko tu domā, vai mēs to varam pieļaut uz desmito gadadienu? Rāmi risinājās sarunas, bet arī laiks gāja uz priekšu. Stācijas dežurants neveda izbraukšanas atļauju. Tjerve izgāja vienreiz — otrreiz ap-

prasīties, — jā, ko tu darīsi, vilcieni jēt un nāk, kustību nevar apturēt. Pagāja pusstunda, stunda — viss labais bija izrunāts.

Pie velna, desmitreiz labāk strādāt nekā tā nīkt! — iesaucās vilciena vadītājs, kad bija izsmēķējis jau trešo papīrošu.

Kas tad par nelaimi? — vaicāja takelāznieki.

Nelaimē, nelaimē! Katru dienu viena un tā pati: te tam jātieks pa priekšu, te atkal pasažierieki kļāt. Tā aiziet tas laicīnā! Cilvēki jēt garām, domā — te nu gan slaisti salasījušies. Ej tu katram iestāsti, kas mums par ķezu.

Un uz līnijas arī varbūt nebūs šīs tas kārtībā, — ierunājās takelāznieki.

Būsiit aizmirsuši skrūvēs lāpat kā Ozoliņš, — zobgalīgi ieminējās signalists. — Labi, ka toreiz gadijās Zenčenko ar mašīnu...

Tas tiešām reiz bija nepatīkams gadījums, neviens to parasti labprāt negribēja atcerēties. Bet dikas brīžos viss tomēr nāca prātā, Toreiz Ozoliņš bija aizmirsis paņemt līdzi liecā apmēra uzgrīzēnu. Atbrauca uz līnijas, sāka celt mastu — nekā! Takelāznieks taisnojas, ka viņam nekā nav teikts par uzgrīzēniem. Vilciena vadītājs bija zaudējis aukstasinību un sācis kļēgt: „Kāda velna pēc tu esi takelāznieks, ja tev viss mutē jāiebāz? Ar tādam grūtībām tika uz līnijas, brauc nu prom, nekā nepadarījis...“ Labi, ka darbu vadītājs Zenčenko bija mierīgs, nosvērts vīrs, — viņam pienācās tādām būt arī pēc amata, viņš bija celtnieku partijas organizācijas sekretārs. Pārmetumu pilnu skatu viņš paskatījās Ozoliņā un vilciena vadītājā, it kā teikdams: „Ko tu darīsi, zēnam tikai astoņpadsmit gadu, pašī esam vainīgi, jo sevišķi tu, Tjerve...“

Tomēr, neteicis nekā, aizstēdās uz automašīnu. Pēc neliela laika uzgrīzēni bija kļāt, bet zaudētā bija pusstunda laika.

MŪSU LAIKMETA PATIESĪBA

Jaunā padomju filma „Iznicībai nolemto savvērestība”

Tautas masu uzvaras un vienmēr pieaugošais spārs cīņās par savām tiesībām, savā zemju brīvību un neatkarību, pret imperialisma spēkiem raksturo mūsu gadsimta būtību. Sakaujot fašismu Eiropā un Azijā, simtiem miljoniem darba ļaužu, Padomju Armijas un socialisma valsts atbalstīti, nokratīja beztiesības važas, nodibināja tautas demokrātijas iekārtas, kļuva par savas dzīves saimniekiem. Rezultātā kapitalistiskā pasaule cietusi smagus zaudējumus, bet tautas masu apziņā, vienotībā un spēkā milzīgi pieauguši. Grandiozā cīņa par mieru un demokrātiju pret jauna kara kurnātajiem pierāda, ka miera noņemne, kuru vada PSRS, ietilpst visas cilvēces lielam lielam vairākumam, kas droši un pārliecinoši stāv pretim amerikāņu un angļu imperialistiem, Volstrita un Sītijas dolāru un mārciņu maišiem, viņu dienderiem un aģentiem — visiem iznicībai nolemtajiem. Tas vēl un vēlreiz apliecina, ka jaunās pasaules kundzības tīkotāju un jauna kara kurnātāju noziedzīgajiem nodomiem nekad nepieplūdīs, lai viņi trako kā trakodāmi.

Tā, ar kādiem līdzekļiem un panēmieniem savas utopiskās cerības vienā no Eiropas tautas demokrātijas zemēm lūko realizēt amerikāņu kara kurnātāji, kā turienes darba laudis komunistu vadībā atmāsko viņus un viņu baltīgus, atbrūno un padzen tos, spīlētās, dramatiski spraigās ainās notēlo jaunā krāsainā padomju mākslas filma „Iznicībai nolemto savvērestība”. Filmas scenariju rēc savas pazīstamās, tāda paša nosaukuma veidojis Staļina premijas laureāts N. Virts. Tās inscenētājs ir režisors M. Kalatozovs, operators — M. Magidsons, mākslinieks I. Spineļs, bet filmas muziku komponējis V. Sebaļins.

Pateicoties kino mākslas un tehnikas īpatnējiem izteiksmes līdzekļiem, izcilu padomju aktieru daiļradei, politiski aktīvalais, idejiski mērķtiecīgais luga saturs filmā atklājas ar jaunu spēku. Tās sīzētiskais risinājums nepāpildināts ar jauniem raksturīgiem notikumu epizodiem, kas īpaši izceļ tautas masu un komunistiskās partijas vadošo lomu, skatītājus valdzina un aizrauj.

Vējinānā rudens dienā cauri dzeltenu lapu virpuliem, aiz kokiem un krūmiem slēpdamās, satraukta, bet drosmīga un apņēmības pilna stiežas sieviete. Vīnāi pa pēdām dzenas hitlerieši. Apkārtņi piepilda griezīgas rīņsoniņu sunu rejas. Fašisti, bruņojušies ar automātiem, medī cīnītāju — patrioti Hannu Lichtu, kas izbēgusi no hitleriešu nāves noņemnes.

Pagājuši daži gadi. Uzvaras dienas tauta pulcējas pie pieminekļa, kuru atklāj, cildinot atbrīvotājas Padomju Armijas karavīrus. Runā jaunās tautas demokrātijas valsts premjermiņistra vietniece. Noteiktajā balsī, stingrā skatī mēs bazstam Hannu Lichtu, kuru tauta paglāba no gestapoiešu nagiem. Komunisti, kas nesaudzēja sevi cīņu dienās, tagad iet pirmajās dzīves ceļņikā, rindās, veic pašus atbildīgākos uzdevumus. Tauta viņiem uzīcas.

Bet mierīgas celtniecības darbu traucē savvērneiki. Amerikāņu sūtnis Mak-Hills diktē telegramu par atentāta rezultātiem, kas vēl nemaz nav noticis.

Uz tilta kaņķķu mūki, bruņojušies automātiskām šautenēm, aizkrusto ceļu automašīnai. Viņi šāuj uz braucējiem, tad bēg un slēpjas. Automašīnā smagi ievainotu atrod Hannu Lichtu. Lūk, atentāts, par kuru Mak-Hills un Vatikāna „svētais tēvs” kardinālis Birnčs, Volstrita algoritms, zināja jau agrāk, kuru viņi organizēja un vadīja.

Bet „labā spārņa” socialdemokrāts Jochims Pino, nacionālistu partijas lidere Kristina Padera, kaņķķu partijas lidere Hugo Vastiss — ministri un valsts viri, paši pārdevušies Volstrita aģentiem, divkosīgi atbalsta un sekme amerikāņu pagrīdes teroristiskās organizācijas darbību. Tie ir viņi, kas Mak-Hilla uzdevumā rosina budžus slēpt labību lai radītu bada draudus. Tie ir viņi, kas visu grūtību cēlonus uzvel komunistiem.

Lūk, kādos sarežģītos apstākļos Hannai Lichtai, viņas draugiem un biedriem — komunistiskās partijas vadītājam Nikolam Sloveno, tās laikraksta redaktoram Maksim Ventam, daudziem citiem savas zemes un tautas patriotiem, nākas cīnīties pret reakcijas spēkiem.

Savvērneiki vispirms savus nodomus grib realizēt parlamentā. Viņu aģenti — kapitalisti, budžu un meņševiku pārstāvji, visiem līdzekļiem cenšas panākt, lai parlaments izsakās par Maršala plāna pieņemšanu. Kā pirmais amerikāņu „palīdzības” varaus stie-dzas biznesmenu „miera valciens”, nolimēts krāsainim plakatiem. Mēs redzam, ka kaņķķu mūki no tā izkrauj kastes. Vienam kaste ar uzrakstu „Milk” nokrīt no pleca. Dēji izjūk, un no tiem izvelas... automatiskās šautenes.

Bet lai kādus nozīgumus spējis noorganizēt Mak-Hills, lai kādu sabotažu un nodevību pielaiž buržuazisko un meņševiku partiju lidere, lai cik un kā svārstās jaunās tautas demokrātijas zemes prezidents, Hannu Lichta un tās līdzcīnītāji, plašās strādņieku, darba zemņieku, progresīvā, inteliģences aprindās nepāurst. Viņu ticība tam, ka tautas spēks nav salauzams, viņu pārliecība, ka mūs — laikmeta patiesība uzvarēs, viņu nešaubīgā uzticība draudzībai ar vareno socialisma zemi — PSRS, saliedē un norūda visus šos idejiski un morāli tiros un izturīgos cilvēkus. Tiem, kurus vilina un kārdina dolāru spožums un šķapa, viņi atgādina Leninu vārdus, dar svēdriem un asinim, ar ko aplūpūši šie nāudās gaball. Tiem, kas visgrūtākajos brīžos svārstās un šaubās, viņi atgādina Staļina vārdus, kas māca, ka vienmēr vajaga balsīties uz tautu, drošo un neizsīkstošo spēka avotu.

Viens no filmas „Iznicībai nolemto savvērestība” spīletākajiem sasniegumiem ir taisni tas, ka tās sīzeta gaitā, galveno tēlu attiecībās un izaugšanā, viņu pārdzīvojumos izšķirējus momentus patiesīgi iezīmē, noskaidro un nosaka tautas masu nostāja, darba ļaužu griba, viņu vienotības spēks. Masu skāti metalrūpniecības uzņēmumu korpusos, pie dzelzceļņiekiem, būvmateriālu sagādes darbu iecirkņi, protesta demonstrācijas skati sakarā ar atentātu pret Hannu Lichtu, grandiozais masu mītiņa skats pie parlamenta ēkas — cieši vienoti ar filmas notikumu un galveno varoņu attiecību kāpinājumu, iespaidīgi atspoguļo un

padziļina tautas patriotu cīņu, viņu rīcību, viņu vārdus, kas izsaka tautas domas un tieksmes. Masu pretestība aplūšina reakcionāru melus, iedzen apjukumā šaubīgos un reneģatus, kā skaidrinas noslauka no cīņas arenas nolītkanus, tautas ienaidņiekus, provokatorus un spieģus.

Politisko cīņu parlamentā, vētraiņās debātes, nobalsošanu par Maršala plānu izšķir tautas masu demonstrācijas pārstāvji — delegāti, kas ierodas parlamenta sēdē, viņu stingrās prasības, kuras sakrīt ar visspēcīgāko balsi, tautas balsi, kura vēsti: „Nost Maršala plānu! Mēs gribam dzīvot!”

Noraidot amerikāņu imperialistu nekautrīgi piedāvāto, visādām machinācijām uzspiesto, nomārkēto un bīstamo „palīdzību”, tautas masas, darba laudis atbalsta Hannu Lichtu un tās domu biedrus, kas ierosina noslēgt savstarpējas draudzības, palīdzības un sadarbības līgumu ar PSRS. Patriotiskajā brīdī tautas masas visām pretvarām pretim, izsakot savas labākās domas un jūtas, savu uzticību un mīlu, nosauc vienu vārdu — Staļins. Šis vārds vieno cīņām un uzvarām miljonus, iedvesmo socialisma celtniekus visās tautas demokrātijas zemēs, cīnītājus par mieru un demokrātiju visās zemeslodes malās.

Zaudējuši politisko cīņu parlamentā, Mak-Hills un viņa aģentura stiezdīgi gatavo puču, grib izraisīt dumpi. Apbruņotās strādņieku un zemņieku nodaļas laiku puču likvidē. Mak-Hills tiek izraidīts. Kardinālis Birnčs un citus viņa rokaspuišus apcietina. Tiem nāksies atbildēt tautas taisnīgās tiesas priekšā. Iznicībai nolemto savvērestībai „kādā zemē” Eiropas austrumos pienāk bēdīgs gals. Filmas skatītāji, to vērojot, nešaubās, ka tāds pats gals sagaidāms visām imperialistu savvērestībām pret mieru un demokrātiju mīlošām tautām, savvērestībām, kuras šodien organizē Vašingtona un Londona.

Jaunā padomju mākslas filma „Iznicībai nolemto savvērestība” apliecina vēl cīņu mūsu laikmeta patiesību — padomju mākslas augsto idejiskumu un daiļrades spēku, kas kā ledarbigis ierocis sekme lielo cīņu pret jauna kara kurnātajiem. Tāpat kā kino filma „Satikšanās pie Elbas”, arī šī filma mākslinieciski spīlēto tēlo, un notikumos norauj maskas rūdītiem blēžiem, vienlauga, kādos tēpos — kardināla vai sūtna — tie paslēpušies, un pretstatā viņiem parāda cildēnos progresā aizstāvjus un cīnītājus.

Filmā „Iznicībai nolemto savvērestība” piedalās izcili padomju kino mākslas pārstāvji. Centrālo Hannas Lichtas lomu, izceļot stievties cīnītājas un tautas patriotes raksturīgākās īpašības, iedzīgtīgi atveido aktrise L. Skopina.

Blakus viņai V. Aksenova atbildīgā kompartijas darbinieka Nikolasa Sloveno tēlu un P. Kadoņņikovs tās laikraksta redaktora Makša Venta tēlu zīmīgi atklāj tautas avangarda pārstāvju organizatoriskā un sabiedriski politiskā darba rosmi, prasmi saliedēt masas, psiholoģiski un idejiski atmāskot pretņieku slepenos manevrus. Zīmīgo nodevēju meņševika Pino dēla Marka Pino pāraugšanas gaitu, kas, no sava tēva ietekmes atraisīdamies, atrod ceļu pie tautas, atveido V. Družņikovs.

Negatīvo tēlu lomas uzticētas aktrisei S. Piljavskai (divkosīgā spiedze Kristina Padera), aktierim I. Sudakovam (Ivākims Pino), M. Straucham (Mak-Hills), V. Serovai, O. Zakovam, I. Bobrovam un citiem. Spēcīgā spēlē, saskaņotās kustībās, meistariski noraksturojot kaņķķu pāternieku — jezuitu, kardināla Birnča lomu izpilda aktieris A. Vertinskis.

Šīs filmas krāsu tehnikā pielietoti jauni panēmieni — krāsu tonu maiņa, kas jau tā saistošos un spraigos kadrus padara vēl realistiskākus. Šī filma parāda padomju kinematografijas mākslas nepārtraukto uzplaukumu, tās aktivitatī cīņā par mieru un demokrātiju, cīņā par komunistiskās sabiedrības izveidošanu.

Meinhards Rudzītis

No amerikāņu lidmašīnām Vācijas demokrātiskās republikas un Austrijas teritorijā diversijas nolūkos nomests milzīgs daudzums Kolorado vaboju.

Fakts

Vēl viens amerikāņu „palīdzības” veids.

S. Gūtmaņa zīm.

Nākamajā nedēļā

Sodien Dzintaru koncertdārzā Rīgas Jūrmalas rajona dziesmu svētki. Virsdiriģenti Richards Kochs un Olga Grāvelsine. Deju iestudējumu vadījusi Olga Grāvelsine. Sākums plkst. 18.

3. jūlijā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno padomju mākslas filmu „Iznicībai nolemto savvērestība”.

4. jūlijā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno padomju mākslas filmu „Iznicībai nolemto savvērestība”.

5. jūlijā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno padomju mākslas filmu „Iznicībai nolemto savvērestība”.

6. jūlijā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno padomju mākslas filmu „Iznicībai nolemto savvērestība”.

7. jūlijā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno padomju mākslas filmu „Iznicībai nolemto savvērestība”.

8. jūlijā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno padomju mākslas filmu „Iznicībai nolemto savvērestība”.

9. jūlijā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno padomju mākslas filmu „Iznicībai nolemto savvērestība”.

10. jūlijā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno padomju mākslas filmu „Iznicībai nolemto savvērestība”.

11. jūlijā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno padomju mākslas filmu „Iznicībai nolemto savvērestība”.

12. jūlijā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno padomju mākslas filmu „Iznicībai nolemto savvērestība”.

13. jūlijā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno padomju mākslas filmu „Iznicībai nolemto savvērestība”.

14. jūlijā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno padomju mākslas filmu „Iznicībai nolemto savvērestība”.

15. jūlijā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno padomju mākslas filmu „Iznicībai nolemto savvērestība”.

16. jūlijā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno padomju mākslas filmu „Iznicībai nolemto savvērestība”.

17. jūlijā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno padomju mākslas filmu „Iznicībai nolemto savvērestība”.

18. jūlijā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno padomju mākslas filmu „Iznicībai nolemto savvērestība”.

19. jūlijā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno padomju mākslas filmu „Iznicībai nolemto savvērestība”.

20. jūlijā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno padomju mākslas filmu „Iznicībai nolemto savvērestība”.

21. jūlijā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno padomju mākslas filmu „Iznicībai nolemto savvērestība”.

22. jūlijā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno padomju mākslas filmu „Iznicībai nolemto savvērestība”.

23. jūlijā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno padomju mākslas filmu „Iznicībai nolemto savvērestība”.

24. jūlijā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno padomju mākslas filmu „Iznicībai nolemto savvērestība”.

25. jūlijā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno padomju mākslas filmu „Iznicībai nolemto savvērestība”.

26. jūlijā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno padomju mākslas filmu „Iznicībai nolemto savvērestība”.

27. jūlijā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno padomju mākslas filmu „Iznicībai nolemto savvērestība”.

tas festivala starptautiskā konkursa laureata, Gruzijas PSR nopelniem bagātā mākslinieka, Staļina premijas laureata Z. Kikaleišvili viesizrāde baletā „Don Kichots”. Sākums pl. 20.

4. un 5. jūlijā Apgabala virsnieku namā Leningradas valsts estrades mākslinieku koncerts. Sākums pl. 20.30.

5. jūlijā Latvijas Padomju mākslinieku savienībā tēlnieku sekcijas sanāksme. Sākums pl. 15.

6. jūlijā Dailes teātri J. Raiņa luga „Indulis un Arija” pirmizrāde. Sākums plkst. 20.

7. jūlijā zālē Akademiskā Dramas teātra jauniestudējumam — A. Griguja lugai „Kramā ir uguns” vēltīts pārrunu vakars. Referenti autors un iestudējuma režisors LPSR tautas mākslinieks, Staļina premijas laureāts A. Amtmānī-Briedītis. Lugas fragmenti. Sākums plkst. 20.

8. jūlijā Latvijas Padomju mākslinieku savienībā grafiķu sekcijas sanāksme. Sākums plkst. 16.

9. jūlijā Operas un baleta teātri Z. Kikaleišvili viesizrāde baletā „Laurensija”. Sākums plkst. 20.

10. jūlijā Dzintaru koncertzālē Latviešu tautas muzikas un deju ansambļa koncerts. Sākums plkst. 21.

11. jūlijā Dzintaru koncertzālē koncerts lekcija „Latviešu klasiskā muzika”. Lektors doc. P. Smilga. Piedalās Valsts koris un Filharmonijas solisti. Sākums plkst. 21.

12. jūlijā Dzintaru koncertzālē koncerts lekcija „Latviešu klasiskā muzika”. Lektors doc. P. Smilga. Piedalās Valsts koris un Filharmonijas solisti. Sākums plkst. 21.

Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Valodas un literatūras institūts

par godu Padomju Latvijas 10. gadadiņai rīko divas zinātniskas izbraukuma sesijas š. g. 9. jūlijā Valmierā un Valmieras rajona Dikļu ciemā.

Sesijas nolasis šāds referātus: Valmierā (Pedagoģiskās skolas telpās plkst. 15.00) 1) ZA īstenais loceklis prof. Dr. A. Upītis — „Latviešu padomju literatūra 10 gados.” 2) jaun. zin. līdzstr. M. Saulc-Sleine — „Biedra Staļina mācība par valodu.” 3) jaun. zin. līdzstr. I. Bechmane — „Kolektīvizācijas tema latviešu padomju literatūrā un 4) aspirants J. Upītis — „Andreja Upiņa romāna „Zaļā zeme” prototipi.”

„Socialistiskās celtniecība” tema latviešu padomju literatūrā un 5) jaun. zin. līdzstr. V. Dambe — „Komjaunība” tēls latviešu padomju literatūrā: Dikļu ciemā (Tautas nama telpās plkst. 15.00) — 1) ZA īstenais loceklis prof. Dr. A. Upītis — „Latviešu padomju literatūra 10 gados.” 2) jaun. zin. līdzstr. M. Saulc-Sleine — „Biedra Staļina mācība par valodu.” 3) jaun. zin. līdzstr. I. Bechmane — „Kolektīvizācijas tema latviešu padomju literatūrā un 4) aspirants J. Upītis — „Andreja Upiņa romāna „Zaļā zeme” prototipi.”

ABONĒJIET sabiedriski politisko un literari māksliniecisko

ilustrēto žurnālu „Laiqzme”

Zurnala pirmais numurs iznāks š. g. 15. jūlijā, otrs numurs — 15. augustā un turpmāk katra mēneša 1. un 15. datumā (divas reizes mēnesī).

Zurnālā līdzdarbosies mūsu ievērojamākie rakstnieki, zinātnieki, mākslinieki un sabiedriski darbinieki. Zurnals publicēs jaunu autoru darbus. Zurnālā ievietos romanus, stāstus, dzejas, aprēķinus, politiskus un zinātniskus rakstus, literatūras, mākslas un sporta apskatus.

Zurnals būs bagātīgi ilustrēts vienkrāsainiem un daudzkrāsainiem attēliem.

Zurnals iznāk laikraksta „Cīņa” izdevumā, un redakcija atrodas „Cīņas” redakcijas telpās.

Zurnala numurs maksā 3 rubļi. Abonementu pieņem Rīgā un rajonos „Preses Apvienības” daļās un visās sakaru nodaļās un aģentūrās. Abonēšanas maksa 6 rubļi mēnesī, par trīs mēnešiem — 18 rubļu, līdz gada beigām — 30 rubļu. (Šā gada jūlija un augusta mēneša abonementa kopīgā maksa 6 rubļi).